

»Znanje preleti v prakso«

Prav o kadrih govorimo v Iskri v zadnjem času vse več, o naložbah v ljudi, o izobraževanju in stimuliranju, o velikanskem številu tistih naših sodelavcev, ki nimajo poklica, izbruhnili pa je tudi to, kar smo si najmanj želeli, pričakovali pa že nekaj časa, to pa so presežki delavcev v marsikateri naši tovarni.

Pri vsem tem, ko mislimo, da je izobrazbena struktura v Iskri še vedno precej prenižka za osvajanje novih visokih tehnologij, pa ne moremo mimo dejstva, da imamo v Iskri kar velik kapital v znanju — več kot 12.000 Iskrašev ima najmanj srednješolsko izobrazbo, imamo skoraj 3000 inženirjev in nekaj manj kot 200 tistih z akademskimi nazivi, kar pa je skoraj polovica vseh magistrstrov in doktorjev v slovenski industriji...

Vprašljivo pa je, ali so ti strokovnjaki tudi ustrezno zaposleni in ali jim omogočamo tudi ustrezen strokovni in osebni razvoj. Tudi nagrajevanje znanja in z njim povezana fluktuacija sta razred zase v teh odnosih, dogaja pa se nam celo to, da nas zapuščajo tisti delavci, ki so Iskri najbolj potrebni, najnižja pa je ta fluktuacija pri delavcih z nižjo izobrazbo. In vzrokov za to ne smemo iskati samo v Iskri pač pa v celotnem sistemu gospodarjenja, ko skušamo izenačiti pekarino z opekarino ali pa mikroelektroniko...

Toda tudi sami imamo vse preveč masla na glavi. »Zakaj v Iskri neprestano govorite o pomanjkanju strokovnih kadrov, ko pa z njimi delate skrajno malomarno in neodgovorno. Nikakor namreč ne morete biti ponosni na preštevila podvajanja razvojnih in proizvodnih programov,« se je po nedavnem srečanju Iskrinega vodstva s predsedniki skupščin in izvršnih svetov občin, kjer ima Iskra svoje tovarne, čudil eden izmed udeležencev.

Lado Drobež

Osmo seja KOS SOZD Iskra

Bolj preudarna poraba sindikalne članarine

Sindikalna članarina, o kateri tudi v Iskri vse več govorimo, mora biti namenjena predvsem za osnovno dejavnost sindikata. Vse ostale aktivnosti, ki so plansko opredeljene pa morajo delovne organizacije financirati iz virov rednega poslovanja kot ostale poslovne aktivnosti. Na petkovi seji Koordinativnega odbora sindikata so sklenili, da sindikat ne bo več pristajal na nenamensko porabo članarine, saj le to pomeni resne motnje v rednem sindikalnem delovanju.

Že na letošnjem poreškem srečanju sindikalnih aktivistov so bile dane pobude za proučitev delitvenega razmerja sindikalne članarine. Pobude in predlogi so se nanašali predvsem na takšno politiko razporeditve, po kateri bi večji delež članarine ostal v osnovnih organizacijah. Tudi na osmi seji KOS so njegovi člani nadaljevali z razpravljanjem o delitvi članarine, ob tem pa so poudarili, da sama članarina ni toliko sporna, saj je avtonomnost sindikata nedvomno pogojena z njegovim samofinanciranjem. Veliko bolj pomembna je učinkovitost in vloga sindikata v teh kriznih časih, predvsem pa zaupanje članstva v sindikalno organizacijo. Tako so v razpravi člani Koordinativnega odbora večkrat nakazali na neke vrste protislovnost sindikata, ki soglaša z bistvenimi sistemskimi ukrepi za obvladovanje in premagovanje krize, na drugi strani pa se srečuje z argumenti nezadovoljnih delavcev, ki se spopadajo s temeljnimi eksistenčnimi problemi. Zato so na seji še enkrat poudarili, da, če si hoče sindikat povrniti zaupanje svojega članstva, mora stati za interesi delavca in predvsem delavca. Ob tem je potrebno pregledati tudi Program zagotavljanja socialne varnosti, ki ga je na nedavni seji predsedstvo republiškega sveta ZSS dalo v javno presojo in čim prej posredovati pripombe in stališča glede Programa na predsedstvo Koordinativnega odbora. Po razpravi so prisotni sprejeli naslednje sklepe:

1. KOS je ugotovil, da je glede na različne poglede o višini in načinu porabe članarine nemogoče poenotiti stališča sindikata v sestavljeni organizaciji, zato naj osnovne organizacije opredelijo stališča glede članarine glede na razmere v posameznih sredinah. Nesporno je, da je potrebno članarino sindikata racionalneje uporabljati, zato bo sindikat na vseh ravneh organiziranosti še nadalje aktivno deloval za znižanje članarine in spremembo sedanje strukture porabe pri korist osnovnih organizacij.

2. Člani Koordinativnega odbora sindikata so se opredelili glede vprašanja, katere aktivnosti se financirajo iz članarine. Sklenjeno je bilo, da mora biti članarina namenjena predvsem za osnovno dejavnost sindikata kot so akcije izobraževanja sindikalnih aktivistov, administrativni stroški delovanja, sindikalne socialne pomoči ipd. Vse aktivnosti, ki pa so plansko opredeljene, se morajo financirati iz virov rednega poslovanja kot ostale poslovne aktivnosti. Take aktivnosti so: dan Iskre, športno-manifestativne prireditve,

ki so opredeljene v planih OZD, planirane oblike izobraževanja, pomoč pri regresiranju letovanj in aktivnega oddiha delavcev ipd. KOS je sklenil, da sindikat ne bo več pristajal na nenamensko porabo članarine, saj to pomeni resne motnje v rednem sindikalnem delovanju.

3. KOS je ob analizi vloge in načina delovanja sindikata ugotovil, da je nujno potrebno doseči spremembo v sedanjem sindikalnem delu. Najpomembnejše je, da se sindikat bolj odziva na potrebe delavcev in deluje predvsem kot zaščitnik delavčevih interesov. V tej smeri se bo Iskrin sindikat zavzemal za udržitve vloge branžnih sindikatov.

V nadaljevanju seje so se prisotni seznanili tudi s tremi različnimi izračuni osebnih dohodkov, ki jih predpisujejo nedavno sprejeti linearni ukrepi in s težami pri izplačevanju osebnih dohodkov, s katerimi se nekatere Iskrine delovne organizacije že srečujejo. Pri tem so znova nakazali na problem likvidnosti v Iskri, ki je na robu obvladljivosti in, da sindikalni aktivisti zahtevajo od strokovnih služb, da delavce pravočasno obveščajo o morebitnih problemih pri izplačilu osebnih dohodkov, ki lahko nastanejo zaradi slabe likvidnosti.

Ob tem pa bo potrebno začeti sistematično iskati oblike motivacij tako, da bi vzporedno s projektom spremljanja razvoja kadrov tekel tudi sistem materialne stimulacije kadrov. In ena izmed glavnih nalog sindikata v bodoče bo morala biti usmerjena v poenotenje metode in metod stimulativnega nagrajevanja v Iskri, predvsem pa v usposabljanje vodij, ki so plansko obvezni in odgovorni za individualno nagrajevanje.

Na petkovi seji so tudi dokončno uskladili predloge za odbore in komisije delavskega sveta SOZD Iskra, pregledali udeležbo na letošnjem dnevu Iskre, ocenili potek razprav o osnutku samoupravnega sporazuma o združenju v SOZD Iskra, ki morajo biti zaključene do 20. junija in pregledati dnevni red seje naslednjega delavskega sveta.

Ob koncu seje so sprejeli tudi predlog športne komisije za nagrade nekaterim posameznikom. Tako bi Marjan Obrezar iz Telematike in Andrej Pehar iz Iskre Commerce prejela spominske grafike za aktivno večletno delovanje na športnem področju, Franc Stržaj, Cvetja Ograjenšek, Janko Šilar in Marko Banovec pa diplome za športno udejstvovanje.

VŽ

Množično na Soriško planino!

Organizacijski odbor za pripravo proslave dneva Iskre 88 vas želi seznaniti s pripravami na proslavo, da boste v vaši delovni organizaciji lahko ukrenili vse potrebno za čim številnejši obisk in dobro počutje udeležencev:

— prireditev bo v soboto, dne 2. julija 1988 ob 10.30,

— prireditev bo na prostoru športno-rekreativnega centra Soriška planina, do katere je mogoč dostop z avtobusi in osebnimi avtomobili. Režim prevoza na prireditev bo posebej objavljen v glasilu Iskra,

— organizacijski odbor sprejema prijave do vključno 9., junija 1988. Prijave pošljite na naslov: DO Iskra Elektromotorji Železniki, Otoki 21, 64228 Železniki (Marjan Thaler). Upoštevane bodo samo prijave, za katere bo nakazan denar v višini 10.000.— din za paket. Denar je plačljiv na žiro račun: Iskra Elektromotorji Železniki 51510-601-16198,

— po poteku roka oddanih prijav ne bomo mogli upoštevati, ker bodo predhodne prijave osnova za dokončno naročilo paketov,

— vabila s kuponi bomo razdeljevali v Ljubljani, Trg revolucije 3, v prostorih DPO etaža 11, dne 23. junija 1988 od 8. do 15.,

— dodatne informacije v zvezi s prireditvijo daje Marjan Thaler, telefon: 064 — 66-441, int.: 229.

Pogodbi s poljskimi partnerji za prihodnje leto

Predstavniki štirih Iskrinih delovnih organizacij — Commerca, Elementov, Videomatike in Avtomatike so minuli teden v Varšavi podpisali dve pogodbi o sodelovanju v prihodnjem letu, eno s poljsko zunanje-trgovinsko firmo Unotro, drugo pa s Polkolorjem, z njim pa so podpisali tudi aneks o podaljšanju kooperacijske pogodbe za naslednjih deset let. Vodilne Iskrine delavce je sprejel tudi poljski minister za industrijo Jerzy Bilip.

Vrednost menjave med Iskro in poljsko zunanje-trgovinsko firmo Unotro bo v prihodnjem letu v obe smeri znašala 14 milijonov 850 tisoč dolarjev. Pogodbo o tem so minuli teden v Varšavi podpisali predstavniki Iskre Commerce, Elementov in Avtomatike. V to pogodbo so z Iskrine strani vključeni Polprevodniki, KEKO, Elektroliti, Hipot, Upori in Orodjarna iz Avtomatike, s poljske pa tovarna keramičnih kondenzatorjev Cerad, tovarna elektrolitskih kondenzatorjev Elwa, tovarna integriranih vezij in tranzistorjev Cemi, tovarna polprevodnikov (močnostni program) Lamina, proizvajalec uporov in potenciometrov Telpod, proizvajalec odklonilnih tuljav Biazet, proizvajalec kaskad Pamiflex in proizvajalca radiokasetofonov Eltra in ZRK.

Kot že rečeno je vrednost pogodbe nekaj manj kot 15 milijonov dolarjev. Iskra bo izvažala predvsem elektronske elemente in opremo za proizvodnjo elementov ter orodja, s Poljske pa bomo dobivali elemente in suro-

vine za proizvodnjo elementov ter radiokasetofone.

Drugo pogodbo, s Polkolorjem, tovarno TV ekranov in televizorjev, sta podpisali Videomatika in Iskra Commerce. Vrednost te pogodbe je 3,2 milijona dolarjev menjave v obe smeri. Iskra kupuje pri Polkolorju barvne in črno-bele televizijske ekrane, izvažata pa mu barvne televizorje v delih.

S Polkolorjem so podpisali tudi aneks h

kooperacijski pogodbi za naslednjih deset let.

Iskrine predstavnike je v Varšavi sprejel tudi poljski minister za industrijo Jerzy Bilip. Seznanili so ga v Iskrino ponudbo in možnostmi za povečanje sodelovanja s poljskimi partnerji, zlasti na področju telefonije.

K izredno uspešnemu obisku Iskrinih predstavnikov na Poljskem je mnogo prispevala angažiranost Iskrinega predstavništva v Varšavi. Slovesnosti ob podpisih pogodb in samih podpisov so se z Iskrine strani udeležili Janez Vipotnik, Dominik Pflaum in Bojan Novak iz Iskre Commerce, Zoran Polič in Adi Peitl iz Elementov, Jurij Butina in Franc Anžič iz Videomatike, Tone Rauh iz Avtomatike in Tone Modic iz Iskrinega predstavništva v Varšavi.

Lado Drobež

Iskra Commerce

GORNJA RADGONA

VI. MEDNARODNI SEJEM EMBALAŽE, TEHNIKE PAKIRANJA, MARKETINGA IN SKLADIŠČENJA

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE - POSLOVNA ENOTA POMURSKI SEJEM

2. SEMINAR ZA EMBALAŽO

6. - 10. VI. 1988

STROKOVNI PROGRAM

Tudi tokrat Oskarji za Iskro?

Na mednarodnem sejmu embalaže, tehnike pakiranja, marketinga in skladiščenja v Gornji Radgoni — sejem je vsaki dve leti — je Iskra leta 1986 prejela kar dva Oskarja kot najvišje odlikovanje te prireditve in tri priznanja za embalažo. Tokratni že šesti INPAK bo od 6. do 10. junija na Sejmišču v Gornji Radgoni. Udeležila se ga bo tudi Iskra, v Inženiringu za embalažo v Marketingu Iskre Commerce pa si tudi letos za nekaj svojih izdelkov obetajo visoka, če ne kar najvišja priznanja.

Nekateri trdijo, da embalaža prodaja izdelke in Iskrini izdelki so bili vedno lepo oblečeni. Veliko tudi po zaslugi Inženiringa za embalažo v Marketingu Iskre Commerce. Na bližnjem INPAK-u v Gornji Radgoni bo Iskra med drugim predstavila tudi novost, in sicer serijo modelov novih zabojev iz domačega zaščitene sistema »Zaboji iz zlojlivih elementov.« Avtorja te inovacije sta vod-

ja Inženiringa za embalažo v IC Franc Perčič in zunanji sodelavec Anton Škrinjar.

Poleg samostojne stojnice se bo Iskra na sejmu predstavila tudi skupaj z dvema proizvajalcema embalaže, in sicer ZLIT-om iz Tržiča ter EGP-jem iz Škofje Loke.

LD

Nagrade za diplomske in magistrske naloge

Na slovesnosti v poslovni stavbi v Ljubljani smo v Iskri tokrat že petič podelili nagrade za diplomske in magistrske naloge, to je dela, ki uspešno razrešujejo problematiko z različnih področij Iskrinega delovanja. Na razpis je prispelo 24 nalog, opravljenih na različnih visokošolskih ustanovah, od tega največ na ljubljanski elektrotehniški fakulteti.

Naloge so obravnavale naslednja razpisana tematska področja — program in proizvodnjo, informatiko in organizacijo, ekologijo, tržišstvo in zunanje-trgovinsko dejavnost ter kadrovsko-izobraževalno področje. Največ jih je obravnavalo prvi dve področji.

Podobno kot prejšnja leta, je Komisija za nagrajevanje teh nalog določila ocenjevalce, ki so diplomska in magistrska dela ovrednotili z vidika koristnosti naloge za Iskro, izvirnosti in praktične uporabnosti ter tam, kjer je smotrna in tudi možna zamenjava tujih materialov in opreme z domačimi. Pri svojem delu je komisija upoštevala tudi stopnje in področja, s katerih so naloge.

Prijetne slovesnosti so se poleg nagrajencev udeležili tudi predsednik poslovnega odbora SOZD Iskra Franc Šifkovič, člana odbora Rado Faleskini in Jože Godec, predsednik komisije Nace Pavlin, namestnik predsednika delavskega sveta celotne Iskre Milan Osredkar, ki je nagrade tudi podelil, kot tudi številni mentorji in ocenjevalci nalog.

Na predlog komisije je delavski svet SOZD Iskra nagradil naslednje naloge oz. njihove avtorje:

MITJA BORKO, magistriral na VŠOD z nalogo Raziskovanje funkcije preskuševališča v modelu integriranega upravljanja kakovosti v SOZD Iskra.

Magistrsko delo je vsekakor pomembna in koristna vzpodbuda vgrajevanja preskušanja v SOZD Iskra. Pomembno je prav gotovo dejstvo, da je funkcija preskuševališča vpeta v model integralnega upravljanja kakovosti sistema Iskre kot celote. V boju za izboljšanje kakovosti pa ima izredno pomembno mesto ravno preskušanje, kar delo tudi poudarja. Mogoče bi bilo smiselno še bolj izpostaviti strategijo sodelovanja osrednjega preskuševališča Iskre v IKM in posameznim DO, ki imajo tudi pooblaščen laboratorije.

Magistrsko delo je tako lahko uspešen vodnik v smeri izboljšanja stanja na področju kakovosti v ISKRI in bo koristen pripomoček pri vzpostavljanju integralnega upravljanja kakovosti tudi v posameznih DO. Praktično bi to pomenilo tudi sistematično urejevanje te problematike kot celote (ali pa po segmentih). Kriterij zamenjave tujave tujih materialov in opreme z domačimi je v tem primeru ocenjen posredno. Vsekakor pa je pomembno mednarodno udejstvovanje strokovnjakov Iskre in medsebojno priznavanje rezultatov preskušanja in izenačenost kriterijev ter medsebojna primerljivost, zato je uporaba mednarodnih standardov nujna. Prav na tem področju pa je potrebno storiti še kak korak dalje, kar delo tudi nakazuje.

Mentor: dr. Andrejčič Radovan
Ocenjevalca: Pogačnik Anton in Jerončič Ivo

Avtor je zaposlen v Inštitutu za kakovost in metrologijo (IKM).

MARJAN MARKELJ, magistriral na Fakulteti za elektrotehniko z nalogo Enostavno sporazumevanje z grafično postajo za vodenje elektroenergetskih procesov.

Magistrsko delo Markelj Marjana predstavlja pomemben prispevek k posodobitvi sistema TI 30 na uporabniškem in aplikativnem nivoju. Za preprostejšo in hitrejšo prilaganje dialoga med grafično postajo in človekom različnim aplikacijam avtor na originalen način uvaja uporabo diagramov prehajanja stanj, ki jih predhodno zaradi nekaterih pomanjkljivosti dopolni v razširjene diagrame prehajanja stanj. V nadaljevanju magistrskega dela s to metodo obravnava dialog za vodenje elektroenergetskih sistemov, pri čemer uporablja jezik končnih avtomatov, ki so med seboj povezani ali vgnazani.

Predvidevamo, da je mogoče z uporabo nove tehnike programiranja uporabniških postopkov bistveno skrajšati čas dizajniranja uporabniške programske opreme kategorije »vmesni človek — stroj«, ki pri aplikacijah sistemov vodenja predstavlja programsko najboljše najbližji sklop.

Mentor: dr. Gyergyek Ludvik
Ocenjevalca naloge: dr. Lenart Lado in mag. Grilc Bojan
Avtor je zaposlen v Iskri Avtomatiki.

BORIS ŠVAB, magistriral na Fakulteti za elektrotehniko z nalogo Avtonomna diagnostika mikror računalniškega sistema.

V magistrskem delu avtor sistematično obravnava in pojasnjuje

napake v digitalnih sistemih, opiše diagnostične metode za testiranje gradnikov mikror računalniških sistemov, glavni poudarek pa nameni avtonomnemu testiranju sistemov in možnosti uporabe mikroprocesov v ta namen. Z praktičnim primerom uporabe obdelanih metod dokaže, da se kvaliteta in zanesljivost sistemov dvigne na višji nivo brez večjih dodatnih materialnih stroškov, saj se problem v glavnem rešuje s programsko opremo. Uporaba rezultatov naloge je lahko zelo koristna za večino DO SOZD Iskra, ki se ukvarjajo z izgradnjo sistemov v katerih uporabljajo mikro in mini računalnike.

Mentor: dr. Pipan Ljubo
Ocenjevalca naloge: dr. Šantl Ivan in mag. Panič Nikola
Avtor je zaposlen v Iskri Kibernetiki.

JANA ČERNE, diplomirala na FNT — kmetijska tehnologija z nalogo Termična imobilizacija mulja iz kalilnice.

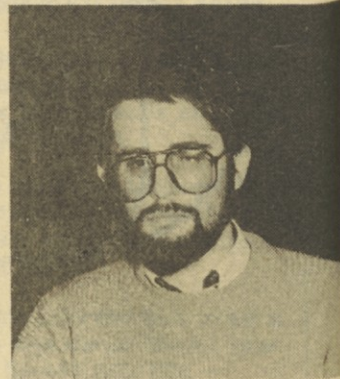
Problematika posebnih odpadkov v SR Sloveniji in dosedanje aktivnosti v smeri celovite razrešitve teh problemov na republiški ravni so vzpodbudili iskanje in izvedbo rešitve za ekološko neškodljivo odlaganje — obdelavo galvanjskih muljev. V to kategorijo sodijo tudi nevarni odpadki — mulji iz termične obdelave jekla v kalilnicah.

V diplomski nalogi so v vsakem poglavju na visoki strokovni ravni analizirani problemi, ki so potrjeni z ustreznimi raziskavami in meritvami. To še posebej velja za določevanje cianidov v odpadnih vodah in mulju in za analize opeke z dodatkom mulja.

Na osnovi pregleda ugotovljamo, da je ideja »Termična imobilizacija mulja iz kalilnic v aluminosilikatih uspešno, raziskovalno potrjena v obsegu, ki je bila postavljena v diplomski nalogi. To je doprinos k praktični širši uporabi v industriji in v Iskri na področju razreševanja akutnega ekološkega

Mitja Borko

Marjan Markelj

Boris Švab

problema to je posebnih odpadkov, ki vsebujejo nevarne snovi.

S tem je stroka opravila svoje delo. Predstoji pa nam v Iskri in drugih industrijah, da skupaj z izvajalci in upravnimi organi izpeljemo postopek imobilizacije mulja do konca.

Mentor: dr. Dular Milan

Ocenjevalca naloge: Straus Marjan in Zdravkovič-Goršič Milka

Avtorica je zaposlena v Iskri Kibernetiki.

MOJCA ISTENIČ, diplomirala na FNT, smer uporabna matematika z nalogo Normalizacija zbirk podatkov.

Diplomsko delo je teoretične narave, torej naj bi ga vzel v roke kot čtivo bralec, ki se je začel ukvarjati z osnovnimi principi organizacije podatkov v računalniku. Dobro so razloženi osnovni pojmi, vsi izreki podkrepjeni z dokazi. Glavni poudarek je na normalizaciji. Sam princip normalizacije je splošno opisan in ni vezan na konkreten računalniški sistem. Poudarjene so osnovne prednosti in slabosti normalizacije, kar je osnovna naloga dela, so predstavljene v zadostni meri, primeri na koncu (sicer šolske narave) pa vso teorijo še podkrepijo.

Naloga sama je za Iskro seveda koristna kot osnovno gradivo, ki naj bi ga uporabil vsak, ki bi se tudi v praksi ukvarjal s tem problemom. Teoretično je sam potek normalizacije jasno prikazan. Sama možnost praktične uporabe je velika.

Mentor: dr. Kozak Jernej

Ocenjevalca naloge: Robnik Ana in Legat Drago.

Avtorica je zaposlena v Iskri Delti.

MARIJA KADIVEC, diplomirala na Fakulteti za elektrotehniko z nalogo Prenos dokumentov med različnimi računalniki.

Jana Černe

V diplomski nalogi je avtorica raziskala možnosti za povezavo prenosa in poenotenja tekstovnih datotek med različnimi računalniki v Iskri Telematiki. Izdelala je originalen programski paket, ki omogoča prenos tekstovnih datotek iz računalnika IBM PC na IBM 4381 in nazaj, kar vsekakor racionalizira medračunalniško komunikacijo. Prav tako ne bo treba kupovati tovrstni programski paket v tujini.

Mentor: dr. Divjak Sašo

Ocenjevalca naloge: mag. Krstič Dordž in Kovačič Bojan

Avtorica je zaposlena v Iskri Telematiki.

ANDREJA MAVRIČ-LENART, diplomirala na FNT, smer kemijska tehnologija z nalogo Vpliv načina nanašanja na lastnosti (zlatih) kontaktnih prevlek.

Avtorica je v svojem diplomskem delu opisala pulzni postopek nanašanja prevlek zlata. Podala je primerjavo kakovosti prevlek zlata nanešenih s pulznim postopkom in klasičnim nanosom prevleke z enosmernim tokom. Primerjala je enakomernost porazdelitve zlata po površini, strukturo, sestavo, poroznost in kontaktno upornost prevleke, sposobnost za bondiranje, idr.

Pri primerjavi kakovosti zlatih prevlek nanešenih po obeh postopkih so rezultati s pulznim postopkom boljši. Tako nanešene prevleke zlata so enakomernejše in s kontrolirano strukturo, manj porozne, dosežejo večjo čistočo in manjšo kontaktno upornost. Njena debelina se zaradi omenjenih prednosti lahko zmanjša od približno 3, um na 1 um, pri tem se uporabnost prevleke ne zmanjša.

Rezultati diplomske naloge so za Iskro zelo pomembni. Poleg eko-

Mojca Istenič

nomskih prihrankov zaradi velikega zmanjšanja porabe zlata (do 2/3) je zelo pomembno tudi izboljšanje kakovosti izdelkov, ki jo s tem dosežemo. Metoda pulznega nanašanja zlata ima realno možnost uporabe pri izdelavi miniaturnih relejev in drugje. Materiali (galvanske kopeli, ipd.) so dobavljivi na domačem tržišču.

Mentor: dr. Kolar Drago

Ocenjevalca naloge: Mazi Matjaž in Cankar Slavko

Avtorica je zaposlena v Iskri Kibernetiki.

LIJANA MEDIČ in BOJANA GNAMUŠ, diplomirali na Filozofski fakulteti, oddelek za psihologijo z nalogo Prednakupno iskanje informacij.

V diplomski nalogi sta avtorici teoretično in praktično obdelali vire in načine iskanja informacij o izdelkih, ki jih potrošniki iščejo pred nakupom izdelka. Rezultati naloge in metode prednakupnega zbiranja informacij potrjujejo uporabnost naloge predvsem za širokopotrošni segment tržne ponudbe Iskre.

Mentor: dr. Konrad Edvard

Ocenjevalca naloge: dr. Tavčar Mitja in Žvanut Stane

Avtorici sta zaposleni v Iskri Kibernetiki (Medič Lijana) in SM Delo (Gnamuš Bojana).

SLAVKO PUŠAVEC, diplomiral na Ekonomski fakulteti z nalogo Projekcija prebivalstva Slovenije do leta 2021.

V diplomskem delu skuša avtor z obstoječimi metodami in sredstvi predvidevanja in napovedovanja ugotoviti okvire prihodnjega demografskega razvoja Slovenije, v okviru katerega bo potekal celotni družbeno ekonomski napredek. Ob tem posega na področja, ki se že sama po sebi izmikajo strogi

Marija Kadivec

znanstveni eksaktnosti kar zahteva veliko mero strokovne intuicije in raziskovalnega poguma. Avtorjeva projekcija je ob upoštevanju kompleksnejših in časovno ažuriranih vhodnih podatkov boljše izhodišče za planiranja kot ostale veljavne projekcije prebivalstva Slovenije.

Dejstvo je, da veliki poslovni sistemi kot je Iskra potrebujejo zanesljive demografske podatke kot eno izmed komponent projekcij kadrovskega razvoja. Enako pomembna pa je tudi učinkovita metodologija, ki je uporabna posebno za dolgoročno planiranje kadrov.

Mentor: dr. Malačič Janez

Ocenjevalca naloge: Mikič Zvone in mag. Mayer Janez

Avtor je zaposlen v Iskri Električna orodja.

MITJA PERNUŠ, diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko z nalogo Troosni kazalnik pozicije.

V diplomski nalogi je prikazana izdelava testnega vezja troosnega kazalnika pozicije, s pomočjo testnih programov pa so bili preizkušeni vsi sestavni podslopi naprave. Z razvojem tovrstne merilne naprave je napravljen velik napredek v kakovosti izvajanja obdelovalnih procesov. Iskra je s tem dobila dobro startno osnovo za nadaljnji razvoj in tudi komercialni uspeh numeričnega troosnega kazalnika pozicije. Pri razvoju naprave je avtor v največji meri upošteval možnosti njene izdelave z domačimi materiali, kar samo potrjuje njeno tržno atraktivnost.

Mentorja: dr. Slivnik Tomaž in dipl. ing. Podlipnik Jože

Ocenjevalca naloge: mag. Oberstar Janez in Robavs Brano

Avtor je zaposlen v Iskri Avtomatiki.

Pripravil

Lado Drobež

Andreja Mavrič-Lenart

Lijana Medič

Slavko Pušavec

Mitja Pernuš

Novo mladinsko vodstvo

Božo Gašperič iz Polprevodnikov, Tatjana Petelin iz Uporov in Jani Železnikar iz Feritov so novi predsednik, njegova namestnica in sekretar Koordinacijskega sveta mladih v Elementih. Izvolili so jih na konferenci mladih te delovne organizacije, ki je bila pred dnevi v Kostanjevici na Krki v organizaciji tamkajšnje mladinske osnovne organizacije in vodstva Industrijske elektronike.

Osnovne mladinske organizacije so v posameznih tovarnah odrinjene na rob dogajanja, srečujejo se z velikimi finančnimi problemi, slaba sta tudi obveščenost in pretok informacij, število aktivnih mladink in mladincev je marsikje izredno majhno, ponekod so osnovne mladinske organizacije le nekak servis sindikata, vse preveč pa se ukvarjajo tudi z organiziranjem piknikov, različnih drugih zabav in še marsičesa, kar bi moralo soditi le bolj v obrobje delovanja družbeno-politične organizacije kakršna je mladinska.

To je nekaj pomembnejših ugotovitev nedavne programske-volilne konference KS ZSMS delovne organizacije Elementi. Mladi udeleženci, približno 40 jih je bilo — pogrešali so svoje sodelavce iz Keramike in Specialnih elementov — so si najprej ogledali tokratno gostiteljico konference — Industrijsko elektroniko iz Kostanjevice na Krki. Na konferenci je nato mlade najprej pozdravil direktor kostanjeviške Iskre **Peter Luštek**, jim orisal zgodovino tovarne ter sedanje delo in načrte Iskrašev iz tega mesteca ob Krki.

Delovnega srečanja mladih iz Elementov se je udeležil tudi član KPO delovne organizacije Jože Šurc, ki je mladim predstavil celotno delovno organizacijo, spregovoril pa je tudi o splošnem gospodarskem položaju v Jugoslaviji, pri čemer je namenil največ pozornosti načrtovanemu prehodu na tržno gospodarstvo.

V odsotnosti dosedanjega predsednika mladih v Elementih **Franca Hudoklina** je poročilo o delu koordinacijskega sveta prebral sekretar **Pavle Krevel**. Med drugim je poudaril, da se tako koordinacijski svet kot osnovne organizacije v glavnem ukvarjajo z materialnimi vprašanji, tako da postane vsebina dela z ozirom na postavljene cilje stranskega pomena. Eden od pomembnih in celo osnovnih faktorjev za družbeno politično delo so pogoji dela v lastnem okolju in

vrednotenje družbenopolitične aktivnosti. Samo zanos posameznikov nikdar v nobeni dobi ni bil zadosten, posebno pa ni dovolj v današnji gospodarski situaciji. Koordinacijski svet opravlja funkcijo povezovanja in usklajevanja dela vseh osnovnih organizacij v delovni organizaciji. Svoje delo pa le s težavo opravlja, kajti že vrsto let je prisoten problem minimalnega združevanja sredstev za najosnovnejše delovanje koordinacijskega sveta. Zankrat so mladinci še aktivni in zainteresirani za delo v organizaciji, vendar neurejen finančni položaj, ki se ponavlja iz leta v leto vpliva, da je volje čedalje manj. Lahko predvidevamo, da se bo apatičnost od dela v mladinskih organizacijah odražala tudi na drugih področjih dela. Zaradi delovanja mladinske organizacije v okviru DO in SOZD in pomembnosti problema je potrebno izpostaviti vprašanje financiranja koordinacijskega sveta tudi na mladinski konferenci SOZD z namenom, da bi zagotovili rešitev vprašanja na enoten način.

Konferenca se je nadaljevala s poročili o delu posameznih mladinskih osnovnih organizacij po temeljnih organizacijah Elementov. Zaradi aktualnosti objavljamo kar obširne izvlečke teh poročil.

Boris Zajc, predsednik mladih v Elektrolitih:

V letu 1987 smo organizirali več delovnih akcij. Udeležba na njih je

bila zadovoljiva, vendar pa ne prav pohvalna. Za 1. november smo urejali partizanske grobove na Vrhu nad Mokronogom in na Trebelnem.

V sodelovanju s sindikatom smo pripravili prikolice za letovanje, kot tudi piknik in novoletno zabavo.

Za praznik občine smo postavili napisne table ob glavnih cestah. Vsak mesec smo očistili okolico tovarne in glavni trg v Mokronogu.

Mladinci smo stalno zadolženi za zbiranje odpadkov.

Skrbimo tudi za družabnost, saj smo organizirali nekaj mladinskih piknikov in se udeležili športnih tekmovanj z drugimi OO ZSMS, na katerih smo dosegli lepe rezultate.

Zelo dobro sodelujemo z OK ZSMS Trebnje, kakor tudi s KS ZSMS DO ELEMENTI. Udeleževali smo se vseh sestankov in srečanj.

Menimo, da je bilo delo mladinske organizacije v letu 1987 dovolj plodno in vsestransko, čeprav se zavedamo, da bi se dalo z malce več truda in zavesti posameznikov narediti še več.

Jani Železnikar, predsednik mladih v Feritih:

»V preteklem letu je bila naša organizacija v prvi polovici leta nekoliko manj aktivna, po kolektivnem dopustu pa smo izvolili novega predsednika in predsedstvo. V tem obdobju pa smo uredili članstvo ter povečali članarino. Naša aktivnost je bila tako v družbeno-političnih organizacijah kot tudi v športnih in zabavnih prireditvah. Prisotni smo bili na vseh konferencah na nivoju SOZD-a in DO-ja. Udeležili smo se mnogih družabnih srečanj kot na primer, srečanja mladih v Poreču in srečanj, ki jih je organizirala občinska konferenca. Participirali smo tudi karte za športne in zabavne prireditve ter občinsko smučarsko tekmo.

Sredstva smo zbrali z mladinsko članarino, z zbiranjem odpadnih surovin, nekaj pa je prispeval tudi sindikat.

Franč Škufca, predsednik mladih v KEKO:

»Po izvolitvi novega vodstva, pred dvema letoma so se aktivnosti mladih v TOZD-u spet povzpele na zelo visoko raven. V tem času so se vodile aktivnosti na raznih področjih. Vključevali smo se v volitve samoupravnih organov v TOZD-u in DO. Redno smo se sestajali na sejah predsedstva OO ter sodelovali na sejah sindikata. Izpeljali smo več delovnih akcij.

Vse aktivnosti, ki so bile pogojene s finančnimi sredstvi smo načrtovali z vodstvom TOZD-a in sindikatom. Uspeli smo ustanoviti planinsko sekcijo ISKRA Žužemberk. Naše delovanje pa smo razširili tudi na občinsko raven, saj imamo člana v predsedstvu OK ZSMS Novo mesto, kar je za naš TOZD in kraj zelo velikega pomena.

Sodelujemo tudi z drugimi OO ZSMS. Tako smo z Iskram v Šentjerneju in Kostanjevici organizirali srečanje dolenskih TOZD-ov, kar je bilo tako kulturnega kot tudi športnega pomena.

Martjan Zupan, predsednik mladih v Magnetih:

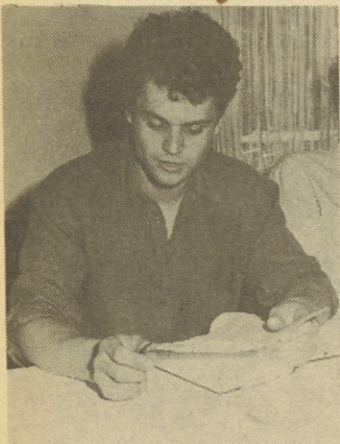
»Mladih v naši tovarni je le 37, in še od njih je le nekako deset bolj aktivnih. Kljub temu smo le dosegli nekaj boljših rezultatov, vsekakor pa smo najbolj uspešni na športnem področju.

Bojan Fuchsjaeger, predsednik mladih v Orodjarni:

»Najhuši problem naše mladinske osnovne organizacije je ta, da nimamo prav nobenih finančnih sredstev. Upamo, da se bo to spremenilo, tudi zato, ker so mladi v naši temeljni organizaciji kar precej aktivni.

Božo Gašperič, predsednik mladih v Polprevodnikih:

»Če pogledamo in hkrati ocenjujemo delovanje naše mladinske organizacije jo lahko ocenimo us-

Boris Zajc

Jani Železnikar

Franc Škufca

Marjan Zupan

pešno. Na programsko volilni konferenci mladinske organizacije Polprevodniki, ki je bila v mesecu marcu, smo izvolili sedem novih članov, na prvi redni seji, pa novo vodstvo in naredili program dela. Pregledali pa smo tudi delovanje naše mladinske organizacije v preteklem obdobju in realizacijo plana.

Naša mladinska organizacija je delovala na širšem področju. Ukvarjali smo se s problemi stranovanjske problematike, kadrovske politike, ekologije in nagrajevanje po delu, ki so bile glavne postavke delovanja in angažiranosti mladih. Čeprav so rezultati minimalni, se ne smemo s tem zadovoljiti, temveč moramo nadaljevati s takšnim delom, ker nam bo le dolgotrajno in vztrajno delo na tem področju prineslo sadove.

Velika aktivnost predsedstva naše OO ZSMS se je kazala tudi v povezovanju z občinsko konferenco ZSMS Trbovlje. Zaradi ekoloških problemov v celotni regiji smo se povezali z ekološko skupino, ki je pričela delovati v okviru OK.

Kljub realizaciji mnogih nalog, smo skupno s starim predsedstvom ocenili, da bi bilo potrebno aktivirati in pridobiti čim več mladih ki bi bili pripravljeni delovati v naši mladinski organizaciji.

Zaradi boljšega in lažjega dela v OO ZSMS smo se odločili za uvedbo komisij: komisija za kulturo, delovne akcije, informiranje, ki bi bile odgovorne za določene naloge.

Vse mladinske organizacije v naši DO pa vabimo k skupnem sodelovanju in izmenjavi izkušenj, ki bi pripomogle k boljšemu delu celotne DO.

Miran Pungerčič, predsednik mladih v Industrijski elektroniki:

»V osnovni organizaciji je 70 mladincev, kar predstavlja 40% vseh zaposlenih. Ta podatek nam pove, da je v osnovno organizacijo vključenih 80% vseh mladih do 27 let starosti. Z delom osnovne organizacije v preteklosti ne moremo biti povsem zadovoljni. Vzroki za tako stanje so objektivni in subjektivni. Številčna organizacija še ne daje garancije za dobro delovanje, pač pa njeno delovanje lahko ocenjujemo po aktivnosti posameznih njenih članov. Osnovna organizacija se je prizadevala za izvajanje

svojega programa dela, ki je zajemal organiziranje prireditev ob zveznih in republiških praznikih, sodelovanje na športnih tekmovanjih, organiziranje raznih delovnih akcij v okviru TOZD-a, spremljanje gospodarjenja v TOZD, DO in SOZD ter sodelovanje z ostalimi DPO. Pomembna novost v delu osnovnih organizacij Dolenjskih TOZD-ov ISKRE je organiziranje srečanj mladih.

Osnovna organizacija je skušala biti s svojim delovanjem prisotna pri razreševanju vseh vprašanj, ki neposredno zadevajo delo in življenje ne samo mladih ampak celotnega kolektiva.

Zavedamo se, da smo se v zadnjem času vse premalo vključevali v razprave o vprašanju našega samoupravnega sistema in nastale ekonomske situacije. Čas, ki ga živimo, zahteva od nas vseh, da še z večjo delovno vnetostjo zagotovimo čim uspešnejše poslovanje TOZD-a, oziroma DO, s tem pa tudi našo socialno varnost.

V bodoče želimo, da bi naše delo bilo še bolj učinkovito, da bi s skupnimi predlogi in sugestijami prispevali svoj delež k skupnim naporom, tako pri poglobljanju samoupravnih odnosov, reševanju ekonomskih vprašanj, kakor tudi vsega ostalega, kar zadeva delo in poslovanje tako naše temeljne organizacije, kot tudi celotne delovne organizacije.

Srečko Šuštaršič, predsednik mladine v HIPOT:

»V naši tovarni je od 687 zaposlenih le 207 mladih. Lani je imelo predsedstvo 12. sej, redno pa smo se udeleževali tudi sej koordinacijskega sveta na ravni delovne organizacije Elementi in novomeške mladinske občinske konference. Na področju mladinskega prostovoljnega dela ugotavljamo, da nam lani ni uspelo evidentirati niti enega mladincev v mladinske delovne brigade.

Štipendijo prejema v letošnjem šolskem letu 82 naših štipendistov, ki so tudi člani naše OO ZSMS. Enajst jih obiskuje poklicno, 27 srednjo, 44 višjo in visoko šolo. Tudi pri dodelitvi štipendij za to šolsko leto smo se zavzemali, da so na podlagi učnega uspeha pa tudi socialnega položaja dobili štipendijo predvsem mladi iz bližnje okolice Šentjerneja.

Bojan Fuchsjaeger

Tudi izobraževanje ob delu je bolj zaživel. V tem šolskem letu obiskuje študij ob delu 16 naših delavcev.

Pripravištvo je v preteklem letu v naši TOZD opravilo 8 pripravnikov, od tega tudi 1., ki ni bil naš štipendist. Imeli smo tudi skupni sestanek pripravnikov s predsedstvom OO ZSMS.

Na športnem področju lahko ugotovimo tudi zadovoljivo aktivnost naših mladincev. Redno se udeležujejo tako zimskih, kot tudi letnih športnih iger ISKRE. Poleg tega smo navezali tudi tesnejše stike z ostalimi dolenjskimi TOZD-i DO Elementi.

Fani Vide, predsednica mladih v Uporih:

»V naši TOZD predstavljamo mladi 22,4% zaposlenih. Članov v mladinski organizaciji je 65. vendar jih je od tega aktivnih le kakih 30%.

V preteklem obdobju smo se pri našem delu srečevali z vrsto problemov. Bistvena sta splošna apatija mladih do raznih aktivnosti ter kronično pomanjkanje finančnih sredstev.

Kljub težavam smo uspeli v preteklem obdobju realizirati športna srečanja z mladimi iz drugih TOZD, izlete, očiščevalno akcijo, praznovanje novega leta, plesni in kuharski tečaj, sodelovali smo z DPO in ostalimi organi v TOZD, vključevali

Božo Gašperič

smo se v razprave ob spreminjanju temeljnih aktov Iskres, iz naše sredine smo evidentirali kandidate za DS in IO OO ZS. Redno smo se udeleževali sej OK ZSMS Novo mesto in KS ZSMS Elementi, redno smo se udeleževali tudi konferenc mladih na nivoju DO in SOZD. Organizirali smo tudi pogovor s pripravniki ter skupaj z mladinci v HIPOT ustanovili planinsko sekcijo Iskra in pripravili program izletov za leto 1988.

Mojca Sirk, predsednica mladih v DSSS:

»Problemi v delovni skupnosti skupnih služb Elementov so kljub specifičnosti podobni kot v tovarnah, eden izmed naših ciljev pa mora biti vsekakor najtesnejše sodelovanje med osnovnimi organizacijami na ravni Elementov in celotne Iskres.

V poznejši obširni razpravi so mladi spregovorili predvsem o številnih problemih, o katerih smo pisali že uvodoma, ob zaključku konference pa so izvolili svoje novo vodstvo — za predsednika Boža Gašperiča in Polprevodnikov, za njegovo namestnico Tatjano Petelin iz Uporov in za sekretarja Janija Železnikarja iz Feritov. Programske smernice za delovanje v obdobju 1988 — 1990 bodo sprejeli na bližnjem zasedanju KS ZSMS DO Iskra Elementi.

Dr

Miran Pungerčič

Srečko Šuštaršič

Fani Vide

Mojca Sirk

Pod planskimi predvidevanji

Iskra — Avtomatika sodi med tiste delovne organizacije, ki so kljub relativno ugodnim poslovnim rezultatom ob zaključku preteklega leta, v prvem trimesečju 1988. leta poslovale z izgubo. Prav obravnavi in sprejemu poročila o poslovanju v omenjenem obdobju, s predlogom programa ukrepov za sanacijo stanja, je bila namenjena osrednja točka dnevnega reda 12. zasedanja delavskega sveta delovne organizacije, ki je bilo v četrtek, 19. maja, na 3. redni seji pa jo je 26. maja obravnavala tudi konferenca osnovnih organizacij sindikata in v torek, 31. maja pa tudi mladinska organizacija Avtomatike.

Zakaj je tako, kje so vzroki in kaj narediti za saniranje stanja?

Povrnimo se v december 1987. leta, na potek priprav in sprejem letnega plana. Kot prvo je potrebno spomniti na nekatere bistvene predpostavke: čeprav v tem obdobju niso bili poznani ukrepi tekoče ekonomske politike za 1988. leto, smo predvidevali, upoštevali in vgradili širša družbena predvidevanja kot so: gibanje stopnje inflacije, zmanjšanje povpraševanja po investicijskih dobrinah na domačem trgu, omejitve uvoza itd. V končni fazi usklajevanja smo tako dobili ciljne usmeritve, ki zajemajo 5% fizično povečanje proizvodnje, zaokrožitev celotnega izvoza na 50 mio \$, povečanje prodaje na domači trg za 101% upoštevanje inflacijo znižanje skupnega števila zaposlenih in druge, ki so predstavljali dokaj solidno ekonomsko osnovo za izpolnitev planskih obvez.

In kakšno je dejansko stanje po prvih treh mesecih?

Fakturirana realizacija je bila v primerjavi z letnim planom dosežena 14%, prodaja na domačem trgu s 13% in skupni izvoz s 15%. Glede na pomembnost izvozne realizacije je potrebno dodati, da je za devizno poslovanje v prvem trimesečju značilno nadaljevanje omejitev, ki so veljale že lani. To pomeni, da je razpolaganje z deviznim prilivom omejeno na 50%, z deležem Iskre Commerce pa na 45,2%.

Neizpolnjevanje planskih obveznosti, ki se jim po drugi strani

pridružuje še visoka zadolženost ob še vedno prevelikih zalogah repromateriala, nedokončane proizvodnje in končnih izdelkov, je zahtevala izredno hitra ukrepanja vodstva delovne organizacije, ki je na skupnem sestanku poslovnih organov ter predstavnikov družbeno-političnih in samoupravnih organov delovne organizacije, 11. aprila posredovalo v sprejem in izvajanje restriktivne ukrepe za področje financ. Le-ti so se v grobem rečeno nanašali na zaostreno kontrolo pos-

lovanja temeljnih organizacij, predvsem tistih, ki so izkazale izgubo, ustavitev vseh investicijskih naložb in s tem povezano delovanje Posebne finančne službe v delovni organizaciji.

Drugi del ukrepov pa se je vsebinsko zaokrožil na izdelavo, sprejem in izvajanje sanacijskih programov v TOZD, ki so poslovale z izgubo. Med najpomembnejšimi ukrepi so: povečana aktivnost za pridobitev novih naročil, tako za domači trg, kot v zvezi

povečanja izvoza (kar je bil v preteklem obdobju tudi eden od bistvenih razlogov, da delovna organizacija, oz. njene TOZD niso izpolnile pričakovanih rezultatov), dvig produktivnosti, povečanje koeficienta obračanja zalog in s tem posredno dvig akumulativnosti.

Poleg ukrepov finančne sanacije in po zakonu o sanaciji OZD izdelava sanacijskih programov pa je bil na omenjenem sestanku poslovnih organov sprejet še poseben sklop ukrepov, neposredno vezanih na poslovanje TOZD skupnih dejavnosti — TOZD Razvojni institut, TOZD Trženje in Delovno skupnost za skupne zadeve. Omenjeni subjekti morajo zmanjšati obveznosti do proizvodnih TOZD iz naslova svobodne menjave za mesec april, maj in junij za 10%, povsem morajo zaustaviti zaposlovanje novih delavcev z izjemo zaposlovanja softweristov VII/1 stopnje, pregledati in analizirati vse kooperacijske pogodbe itd. Predvidevanja, ki so se potrdila ob četrtletni bilanci, so imela za posledico tudi znižanje osebnih dohodkov.

Kakšne so možnosti za saniranje stanja?

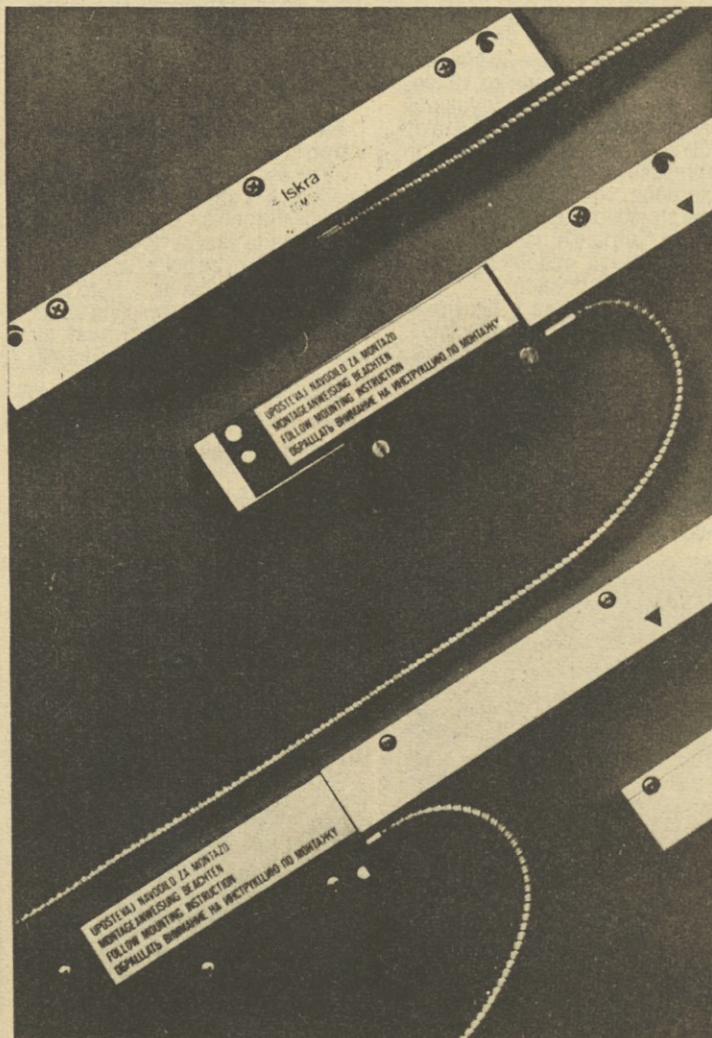
Delegati delavskega sveta delovne organizacije Avtomatika so na omenjenem zasedanju sprejeli poročilo o poslovanju z vzroki za izgubo, opredelili odgovornosti in dali soglasje k ukrepom za izboljšanje poslovanja, vendar po vsej verjetnosti to ne bo dovolj. Ne samo delegati delavskega sveta, družbeno-političnih organizacij in drugih samoupravnih organov delovne organizacije in TOZD, temveč prav vsi delavci v Avtomatiki se moramo zavedati resnosti položaja in, če je potrebno tudi vplivati na vodstva v svojih delovnih sredinah, da v prvi vrsti:

— dosežemo takšno proizvodnjo in prodajo, ki bosta pokrivali vse stroške posameznih subjektov in odvajali tudi nekaj akumulacije

— v največji možni meri znižamo raven zadolženosti

— in kot predpogoj, skupno z ustreznimi službami v Iskre Commerce pridobimo nova naročila.

Š. D.

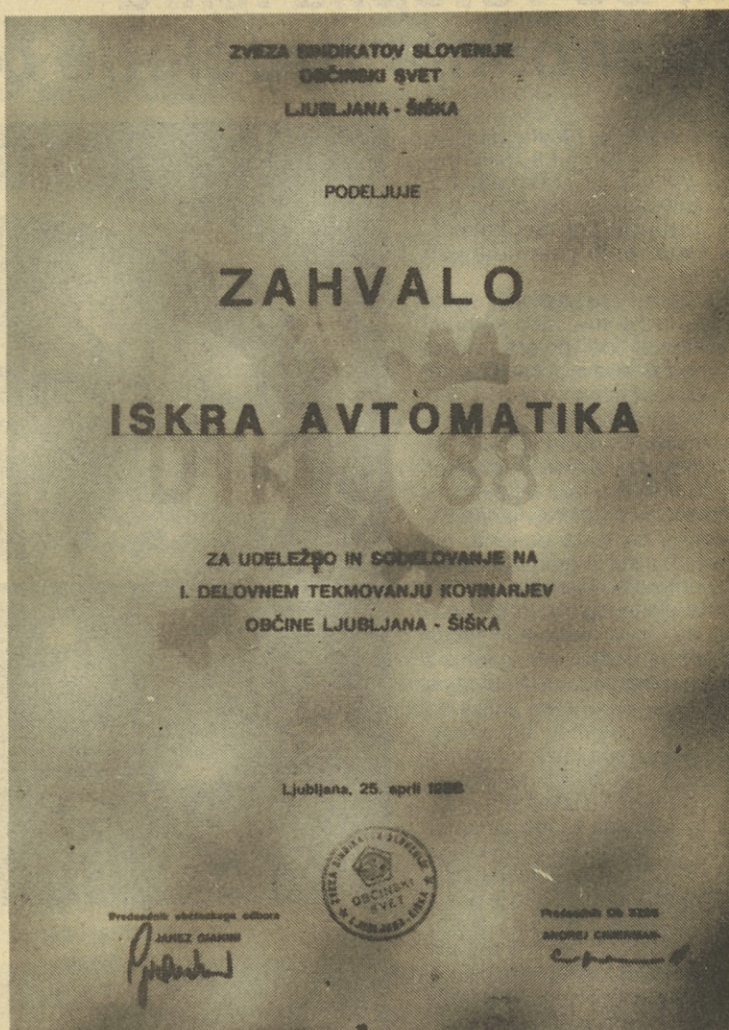
Avtomatika pokrovitelj I. delovno-proizvodnega tekmovanja kovinarjev občine Šiška

Dosedanja praksa delovnih tekmovanj kovinarjev, ki so se odvijala na mestni in republiški ravni je pokazala, da leta doprinesejo k osebnemu izobraževanju in dviganju tehnične kulture tekmovalcev ter s tem neposredno k povečanju in produktivnosti dela. Po organizacijski izvedbi pa je zahtevala določene spremembe v načinu tekmovanja, ki naj bi z drugačnim pristopom omogočil množično udeležbo iz vseh delovnih sredin, ki v svoj proizvodni proces vključujejo profil kovinarja. Prav ta sprememba, tekmovanje v okviru občin kot prva raven, je bila vpeljana z letošnjim letom.

Tako je bilo I. delovno — proizvodno tekmovanje kovinarjev občine Ljubljana — Šiška, ki je potekalo od 22. do 25. aprila, organizirano pod pokroviteljstvom delovne organizacije Iskra Avtomatika in občinskega sveta ZS Ljubljana — Šiška. Skupno je tekmovalo 29 tekmovalcev v skupinah: orodjarji v delovnih prostorih Iskra — Videomatike, rezkalci v TOZD Orodja delovne organizacije Avtomatika,

strugarji, kovinostrugarji, ključavničarji in RO varilci pa že po tradiciji v prostorih Srednje šole tehniških strok Franc Leskošek Luka. Iz delovne organizacije Iskra — Avtomatika, oz. njene TOZD Avtomatske in varilne naprave sta se v skupini strugarji uvrstila na šesto, oz. osmo mesto Vojin Dokič in Daniel Nartnik, v skupini rezkalci Tomaž Lavrih na drugo, v skupini orodjarji Franci Satler na drugo in Marjan Bergant na šesto in v skupini kovinostrugarski ključavničar pa Igor Šuštaršič in Jože Šinkovec na drugo, oz. tretje mesto.

Pet najboljših v vsaki poklicni skupini, ki so tekmovali v okviru občin, se je na to v dneh od 12. do 16. maja udeležilo VIII. proizvodnega tekmovanja kovinarjev Ljubljane, kjer so imeli možnost, da se preizkusijo kar v osemnajstih poklicih. Tudi tokrat so Avtomatiko zastopali le delavci TOZD Avtomatske in varilne naprave, od katerih se je naj-

Hitreje u svet!

bolje uvrstil Boštjan Grum, ki je v skupini obratni električarji zasedel drugo mesto. Svoje znanje in spretnost bo preiskusil tudi na republiškem tekmovanju kovinarjev, ki bo od 16. do 18. junija v Mariboru.

Izkušnje in razmišljanja, ki se porajajo po vsakoletnem tekmovanju, so se tudi tokrat strnila v oceno: dosedanja tekmovanja kovinarjev v Ljubljani so opravičila svoj prispevek k večji motiviranosti delavcev, ki se s svojim delom potrjuje v vsakodnevnem proizvodnem procesu ter s svojim zgledom in sposobnostjo širijo krog tistih, ki tekmovalno razpoložene prenašajo v svoje delovne sredine. Tako se je v letih od 1981 do 1987. leta udeležilo tekmovanja na mestni ravni kar 1065 kovinarjev. Vendar pa se v zadnjih dveh letih

skozi številke odraža precejšnja razlika med prijavljenimi tekmovalci in tistimi, ki se dejansko udeležijo preizkusa znanja. V nekaterih organizacijah združenega dela pa se celo poraja mnenje, češ, da pri njih ni kadrov in zainteresiranosti za sodelovanje. Pa je temu res tako? Ali si v današnjih gospodarskih razmerah resnično lahko privoščimo, da ne izkoristimo vseh in kakršnihkoli oblik za pridobivanje in utrjevanje lastnih potencialov znanja, ki ga moramo izrabiti za razvoj proizvodnih programov, zasnovanih na zahtevnih tehnoloških postopkih? Razmislek velja tudi Iskrinim organizacijam, saj število udeležencev in osvojena mesta na tekmovanju verjetno niso tista prava izkaznica kvalitete dela naših kovinarjev.

Š. D.

Ob protestnem zboru delavcev Mikroelektronike

Ali bo vstopila Iskra v prihodnje tisočletje brez Mikroelektronike

Pred kratkim, natančneje 17. maja, so se zbrali na izrednem zboru delavci DO Mikroelektronika z eno samo točko dnevnega reda: **trenutni položaj kolektiva v zaostrenih gospodarskih pogojih.**

Na zboru so sprejeli vrsto sklepov in zahtev, med katerimi je vsekakor na prvem mestu odločna zahteva in protest zaradi neureditve statusa njihove delovne organizacije, ki onemogoča normalno poslovanje. Nesprejemljivo je, da je DO Mikroelektronika že polnih enajst let delovna organizacija v ustanavljanju. Še do danes pa nista urejena, niti njen status, niti zagotovilo, da bo lahko normalno poslovala.

V nadaljevanju zbora so ugotovili, da prav neurejeni status DO povzroča stalno poslovanje z motnjami in izgubami. Posledica vsega tega je nenehni pritisk na zniževanje osebnih dohodkov. To se najjasneje kaže v trenutni situaciji, ko je bila v letošnjem prvem trimesečju izkazana izguba, ki jo spremlja še trenutna nelikvidnost, posledica vsega tega pa je 35% znižanje že tako nizkih osebnih dohodkov. Tako je prišlo do zmanjšanja osebnih dohodkov na mesečno povprečno 420.000 dinarjev kljub visoki strokovni kadrovski strukturi v tej DO, saj ima kar 30% vseh zaposlenih

višjo in visoko izobrazbo. Posledica tega bo beg strokovnjakov iz DO, kar bo vsekakor ogrozilo njihovo nadaljnje delo, ki sodi med visoke tehnologije v sodobnem svetu. Zato ni nič čudnega, če so ob tem dejstvu delavci zahtevali, naj v okviru SOZD zagotovijo nepovratna sredstva za izplačilo normalnih osebnih dohodkov.

Poglavje zase so investicije. V Mikroelektroniki ugotavljajo, da že od leta 1980, torej polnih osem let, ni bilo nikakršnih investicij v opremo za proizvodnjo. Posledica tega je zastarela oprema, ki je že kar 80% odpisana. Znano je, da prav v mikroelektroniki proizvodna oprema zelo naglo zastareva, saj prihaja povprečno v svetu vsaka tri leta nova generacija opreme, ki jo je treba zamenjati vsaj približno vsakih pet let. To je nujen pogoj za vstricno hojo s tovrstno proizvodnjo v svetu. Spričo kratke amortizacijske dobe pa je seveda potrebna visoka produktivnost, ki mora v najkrajšem času amortizirati opremo. Tako pa sedanja zastarela proizvodna oprema pogosto odpoveduje in ni zanjo niti več rezervnih delov, to pa resno ogroža nadaljnjo proizvodnjo. Zato so delavci na zboru zahtevali takojšen začetek uresničevanja minimalnega in-

ditve za sprejem predlaganega samoupravnega sporazuma, se tudi tu kaže zapletenost, nemoč in počasnost našega sistema. Zato je logično, da so delavci zahtevali ureditev statusa svoje DO najkasneje do 30. junija, kar bi omogočilo polletni obračun poslovanja brez izgub.

Zbor je predlagal in hkrati zahteval sklic problemske konference Zveze komunistov v SOZD Iskra, ki naj bi razpravljala o problematiki nadaljnjega razvoja mikroelektronike v Iskri in vloge ter statusa te delovne organizacije.

Zbor je tudi zahteval, naj o tej problematiki obvestijo širšo družbeno politično javnost in uporabnike njihovih izdelkov.

Ko smo o tej problematiki in zboru delavcev povprašali predsednika osnovne organizacije sindikata DO Matjaža Koželja, nam je takole-le dopolnil zgoraj zapisane sklepe, zahteve in trenutno stanje:

»Ta hip je za nas najpomembnejši likvidnostni položaj, ki ogroža našo normalno proizvodnjo. Za zdaj je še moč nadzorovati položaj, toda kaj kmalu je lahko pričakovati kritičen položaj, ki utegne sprožiti vrsto neugodnih in nevarnih posledic. Te pa so predvsem ustavitev proizvodnje in ne samo njen padec, prekinitev dela in socialno ogroženost in eksistenca zaposlenih. Z ustavitvijo proizvodnje ne bomo prizadejali samo mi, temveč tudi nekateri vitalni deli Iskre, katerih sistemski izdelki vsebujejo naše komponente, kar bo verizno povzročilo znižanje, ali celo izpad proizvodnje in izvoza v nekaterih sistemskih Iskrinih delovnih organizacijah.«

Ko ob koncu razmišljamo o vseh navedenih težavah in zahtevah, se ni mogoče izogniti zaključku, da neresenje statusa DO Mikroelektronika najbolj ustreza vsem delovnim organizacijam v SOZD Iskra, ker v takem neurejenem stanju ne prevzemajo nobene odgovornosti, zahtevajo pa, da jim DO Mikroelektronika nudi vse usluge pod pogoji, ki jih same zahtevajo. To je tudi vzrok za nenehno sprenevedanje in odklanjanje rešitve, ki jo predlaga DO Mikroelektronika, da bi se organizirala kot DO skupnega pomena in, da se z ustreznim samoupravnim sporazumom opredeli obveznosti in odgovornosti delovnih organizacij SOZD Iskra v nadaljnjem razvoju, uporabi in obnovi tovarne Mikroelektronika.

Matjaž Koželj

vesticijskega programa v vrednosti 4 milijone dolarjev za obnovo opreme. Ta program leži v predalih že več kot tri leta. Če prenova njihove opreme ne bo opravljena še letos, grozi zaustavitev proizvodnje že v prihodnjem letu.

Nadaljnja upravičena zahteva je ureditev statusa DO Mikroelektronika, ki naj bi se konstituirala kot delovna organizacija skupnega pomena v SOZD Iskra-Center za mikroelektroniko. Čeprav že poteka postopek uskla-

Naloge Kibernetike v robotizaciji

Uporaba robota v elektroindustriji je še za marsikoga vprašljiva, češ dela na tem področju so za delavce lahka in prijetna, pri velikih serijah pa je umestnejša namenska avtomatizacija. Resnica pa je drugačna:

— delo v elektroindustriji je skupek monotoni del, v veliki meri organiziranih z diktatom tekočih trakov,

— dela so izredno natančna z izjemno obremenjenostjo čutil in celodnevno prisilno držo,

— dela z uporabo nevarnih postopkov in materialov (lepila, spajkalne paste in druge kemikalije, ultrazvok itd.),

— v velikih serijah izdelkov je običajno skrita vrsta in način, ki zahtevajo fleksibilna delovna sredstva.

Prednosti robotizacije v elektroindustriji (storilnost, kakovost, humanizacija dela) so prvi spoznali Japonci. Ob 96.000 robotih, instaliranih do leta 1986, jih je 40% namenjenih za montažo, z velikim deležem v elektroin-

— lastna baza kakovostnih strojnih in električnih enot in elementov, vključno z mikroelektroniko,

— dobre kadre in vpeljeno sodelovanje s fakultetami in inštituti,

— velike potrebe po robotiziranih celicah in linijah v lastni proizvodnji itd.

Pri delu nismo ostali brez rezultatov. Omenimo lahko naslednje dosežke:

— uspela uporaba kupljenega robota pri raziglanju ogrodij števecov z lastno periferijo in inženiringom,

— razvoj in izdelava numerično krmiljenega vstavljalnika elektronskih komponent, ki uspešno dela v Iskri Telematiki,

— razvoj in proizvodnja vrste različnih manipulatorjev kot cenejših nadomestkov za robote pri strežnih delih,

— projektiranje in izdelava strežnih linij iz manipulatorjev — (npr. globoki vlek pokrovov za števec) idr.,

— razvoj in izdelava prototipov montažnih robotov.

— Roboti Roki 200, vključno s krmiljem in programskimi jeziki ter njihovo vključevanje v robotizirane celice za tiskanje s tamponom in za montažo miniaturnih ležajev. V izdelavi je poskusna serija 10 robotov ob hkratnem projektiranju celic in linij.

— razvoj in proizvodnja novih krmilnih in delovnih enot, potrebnih v robotskih periferijah (prostoprogramabilni krmilniki IPK, kontrolorji, senzorji, računalni tampotiski, dozir-

niki lepil, obdelovalne enote itd.).

Razvoj dela pri tehnološko izredno zahtevnih izdelkih smo opravili v sodelovanju s Fakulteto za elektrotehniko in Fakulteto za strojništvo v Ljubljani. Kompleksnejše robotizirane celice in linije smo projektirali predvsem za lastno proizvodnjo, velik del komponent in elementov pa je ob nekaterih fleksibilnih avtomatskih napravah že postal del rednega tržnega in izvoznega programa Iskre Kibernetike.

Razvojne namere

Pri nadaljnjem delu bo težišče naših prizadevanj na naslednjih aktivnostih:

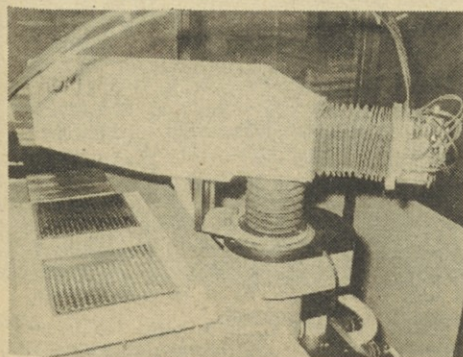
— dopolnjevanje izbora in kakovosti robotov za najizrazitejša dela v elektroindustriji z novimi tipi, vključno z razvojem potrebnih prijemal, delovnih orodij, senzorjev in programskih jezikov ter novih strojnih in električnih enot širše robotske periferije — standardizacija,

— izpopolnjevanje znanj s področja oblikovanja izdelkov, ustreznih za robotizirano obdelavo in montažo ter izpopolnjevanje robotskega inženiringa,

— investicijsko vlaganje in pridobivanje delavcev za povečano tehnološko usmerjenost in konkurenčno proizvodnjo robotov in inženiringa,

— trženje robotov, krmilja elementov periferij ter robotiziranih celic in linij na domačem in tujem trgu.

Zavedamo se, da bomo te razvojne, proizvodne in tržne cilje težko dosegli sami, zato se bomo povezali z našimi fakultetami in inštituti, predvsem pa z jugoslovansko elektroindustrijo v okviru začelih nalog.

Montažni robot ROKI 200

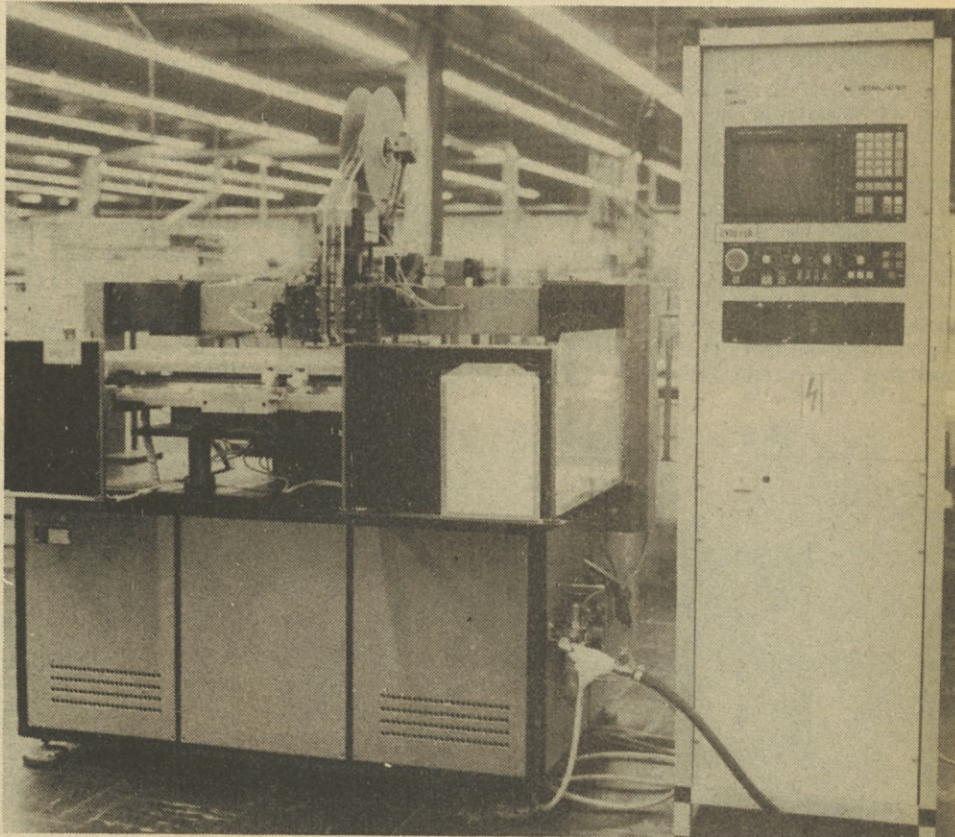
dustriji. Tudi v ZRN namenjajo temu veliko pozornost. V zadnjih štirih letih je bil prirast robotov 40% letno, pri montažnih delih pa so imeli 90-odstotni prirast, prav tako z velikim deležem elektroindustrije. Pri nas je stanje v elektroindustriji podobno kot na drugih področjih dela. Uporaba robotov je še v povojih, ob obliki ekonomskih, tehnoloških in socioloških zadržkov, ki jih bomo lahko premagali le z vztrajnim strokovnim delom na vseh področjih.

Dosedanji dosežki v Iskri Kibernetiki

Z roboti in robotizacijo se srečujemo v zadnjih petih letih, ko smo uvrstili robotizacijo v temeljne tehnološke in tržne cilje. K temu nas sili programska preobrazba pa tudi velika izvozna usmerjenost. Zavedamo se, da bomo težko priborjeni položaj na svetovnem trgu lahko obdržali le s pravočasnim vključevanjem v sodobne tehnološke tokove. Ob izkušnjah s prvimi kupljenimi roboti smo se opogumili za lasten pristop k robotizaciji, pri čemer smo izbrali področje, ki ga tehnološko obvladujemo, to je elektroindustrijo. Menimo, da imamo pri tem naslednje prednosti:

— obvladovanje elektronskih in strojnih tehnologij, potrebnih za izdelavo robotov,

— več desetletne izkušnje pri avtomatizaciji obdelovalnih in montažnih postopkov s specialnimi in fleksibilnimi napravami,

Numerični vstavljalnik elektronskih komponent

Iskra na sejmu Olimpiya

Letošnji Britanski Teden Elektronike je bil znova največji dogodek v britanski industriji. Kaže pa, da v tej industrijski veji ni toliko vitalnosti kot drugod po zemeljski obli. Bilo je le malo novih razstavljalcev, zato pa je Iskra nastopila na kar treh ločenih stojnicah kot veliki na tem svetu. Pojavili smo se v halah cone E za elektronske elemente in podsestave, v hali cone G za močnostne izvore in še s stojnico v coni G s tehnologijo optičnih vlaken.

Iskra se je močno potrudila, da si utrdi dober image, ki ga ima na angleškem trgu. Pred samim glavnim vhomod so stali raznobarni panoji z napisom Iskra Reflecting Quality, na njih pa so bili predstavljeni naši elementi. Ves elektronski teden je trajal na sejmišču Olimpiya v sredi-ni novejšega dela Londona komaj tri poslovne dneve in je bil posvečen strogo profesionalnem delu. Pri tem se nisi mogel otešiti občutka, da je elektronika samo moška zadeva in, da so dekleta v njej zgolj za dekoracijo. Zato sejma, ki je takega pomena, ni kot drugod odprl ministrski predsednik, oz. tu pričakovana predsednica vlade Teacherjeva pa tudi elektronika ne dobiva državne moralne in drugih zakonskih vzpodbud kot na primer v Franciji, Španiji, ZR Nemčiji, na Japonskem, v Južni Koreji in ZDA pa še kje, denimo v Srbiji.

Zato tudi v elektronski industriji Anglije še vedno kljub letošnji konjunkturi izginevajo včasih zelo znana imena, ki so postala plen in integralni del evropskih velikih koncernov, ali pa Japoncev.

Po 78 letih Mullarda ni več v elektroniki. Pretvoril se je v Philips Components. No, pa tudi Elcoma Danska menja ime in francoski RTC in Valvo v ZRN. Združujejo se razvoji, združujejo se marketinski pristopi in vzpostavlja image le enemu velikemu imenu Philips.

Evropska industrija elektronskih elementov se povezuje med seboj. Veliki trije francoski Thompson, holandski Philips in nemški Siemens začenejajo z logiko, da se je treba boriti proti azijskim napadom skupno in z istimi orožji. Izredno draga zrobotizirana oprema naj dela elemente kot na japonskem 168 ur tedensko, to je 24 ur na dan, sleherni

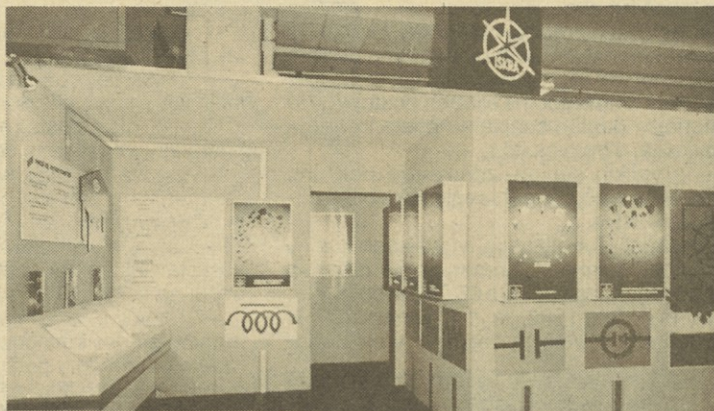
dan v tednu; zopet je potrebno žensko nočno delo ter sobotno in nedeljsko. Roboti delajo enako hitro v Evropi kot na Daljnem vzhodu, za ljudi je 42 ur na teden velik del ključa do konkurenčnosti neke družbe. Kdor ne sledi, se mora umakniti, izgine.

Najbolj pade v oči agresivnost japonske firme za elektronske elemente Murata. Na sejmu je nastopala na več mestih pa še prek distributerjev. Ti so imeli lastne razstavne stopnice. V vseh strokovnih časopisih je polno pisanja o dosežkih, tehničnih novostih, širjenju distributerske mreže v Angliji in šolanju komercialnih tehnično visoko usposobljenih kadrov, da nudijo aplikacije po potrebah potencialnih kupcev. Firma Murata ima skoraj identičen program kot Iskra Elementi. V zadnjih dveh letih si je pridobila potrebne certifikate o kvaliteti po Britanskih standardih IECQ in CECC approval in obseg njene prodaje se je v enem letu povečal kljub višji ceni kar za 58%. Obseg proizvodnje čip keramičnih kondenzatorjev je povečala kar na 2.000 mio kosov mesečno. To niti ne preseneča, saj je v enem TV barvnem aparatu cca 200 takih elementov in na primer tisti, ki jih proizvede 500.000 letno porabi 100 mio kosov le čip kondenzatorjev.

Kljub temu, da je v Angliji še nekaj ločenih specializiranih sejmov za elektorniko, na primer Control & Instrumentation v Manchesteru in specializirani sejmem le za elemente za tehnologijo površinske zaščite v Brixtonu, je nastopilo na Britanskem tednu elektronike kar 1000 razstavljalcev iz vsega sveta.

Za Iskra DO Elementi je Anglija

leto 1987, kar smo dosegli v prejšnjem obdobju v dveh letih. Želeli bi dolgoročnojšo pogodbo, saj vlagamo v trg ves naš profit,« je strnil svoje težave Peter Gray, lastnik firme. »Pa tudi informacijski servis bi bil lahko bistveno hitrejši. Pogosto izgubljam posle, ker na odgovore čakamo predolgo,« je dodal Graham Parker, direktor prodaje

drugo največje tržišče na razvitem zahodu in temu ustrezno smo nastopili na stojnici, ki jo je pripravila Iskra Limited London. Poudarek je bil na vtistih, ki jih je obiskovalec pridobil že na poti k stojnici, na informacijah z velikimi svetlečimi barvnimi slikami na stenah in na vitrinah z elementi, ki so bili prikazani kot nekaj dragocenega pa tudi strokovna ekipa iz Jugoslavije je bila v močnem sestavu.

»Zasledujemo cilj, da bo Iskrino ime v Angliji sinonim za kvaliteto proizvodov in storitev ter tak vtis sistematično poglobljamo. Le tako je mogoče doseči višji cenovni razred,« je izjavil Bill Murphit, vodja ekipe petih sodelavcev Angležev, ki se ukvarjajo le s plasmanom Iskrinih elementov v Iskra Limited.

Med Iskrinimi distributerji elementov je najhitreje rastel izvoz k firmi Peter Gray Electronics. »Izvoz bi bil lahko še večji, če bi razčistili nekatera vprašanja z Iskra Limited. Kljub veliki rasti tržišča smo v enekem vakumu glede dobav. Naš cilj je, da povečamo naš plasman elementov Iskre za 50% glede na

pri PGE.

»Za prodajo žičnih uporov smo si naredili kovčke z eksponati za demonstracijo. Fotografije vam bomo poslali,« je zaključil.

Prikazali smo tudi nekatere Iskrine novosti, ki bodo v proizvodnji konec leta na uporovnem programu in pri 10 in 15 mm Cermet potenciometrih.

Vsekakor se angleška proizvodnja elektronike še naprej umika iz široke potrošnje. Tu so Azijci agresivnejši, s seboj pa pripeljejo poleg tehnologije tudi svoje elemente. Iskra se tako mora obrniti k visoki kvaliteti in profesionalizmu ter mora postopno obnoviti svoj železni program elementov.

»V letu 1988 začeneja nekaj velikih angleških proizvajalcev uvajati tehnologijo z elementi za površinsko montažo. To so firme, ki proizvajajo celularni mobilni (za vgradnjo v avtomobil) radiotelefon in radijske primopredajnike v zelo velikih količinah. Tak radiotelefon stane

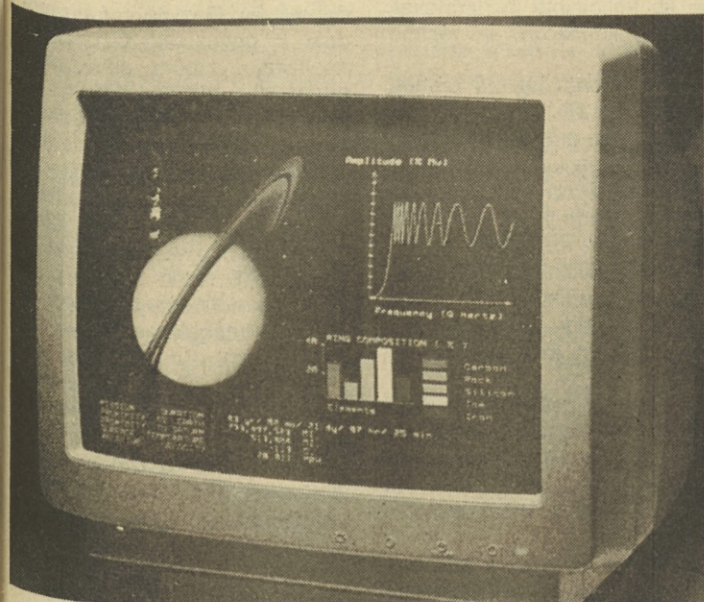

preko čez 1000 funtov, « je poročal Iskrin uslužbenec Denis Jones na obisku pri distributerski firmi Polar, kjer dela stari znanec Iskre g. John Bays. »Sedaj ima Iskra šanse,« je dodal. Padla so vprašanja, ali bo Iskra dobavljala usmerniške diode valjaste oblike za SMD montažo konec l. 1988.

Na sejmiščnem delu, kjer so predstavljali močnostne napajalnike, smo srečali sodelavce iz Iskre

je v enakem ohišju kot LCD osciloskop in požela vrsto priznanj za prikazano funkcionalnost. Obiskovalci so se zanimali še za lasersko napravo za akupunkturo, optična vlakna itd. Obiska je bilo v tem času več kot pri sosednjem velikanu iz Japonske, firmi Kyochema, ki jo največkrat srečujemo pri keramičnih materialih.

Nemški Hoechst je propagiral komunikacijsko mrežo z optičnimi

Automatike, TOZD Tenel. Tudi tu so prek različnih distributerjev nastopali Azijci in tudi zastopstvo Američanov ni manjkalo.

»Dve leti imamo zagotovljen izvoz, za tretje pa se je treba dodatno boriti,« je opravičeval nastop direktor Zajc iz Novega mesta. »Kjer je veliko konkurence, je tudi velik trg,« sta ocenjevala možnosti Iskre TOZD SEM za transformatorska jedra, filtre in močnostne elemente, vodja branžnega oddelka prodaje Ian Pratt in g. Sprostron iz Iskre Limited.

Na sejmišču elektrooptičnih izdelkov so se vrtela vsa strokovna vprašanja okrog ing. Žiberne iz CEO. Iskra Center za elektrooptiko je nastopila z novim detektorjem, ki

vlakni v vozilu, kjer 60 metrov polimetilnega metakrilatnega vlakna nadomešča tisoče metrov bakrene žice. Mrežo upravlja en glavni modul z dvanajst moduli sužnji za zvezo s 150 bit/sec z IBM ovim osebnim računalnikom.

Tandy je prikazal kompaktni disk, ploščo, ki briše, ponovi in zapiše glasbo, ali podatke. Doslej je bilo na trdem disku možno le enkrat zapisati glasbo, ali podatke, seveda v ogromnem obsegu, ki ga omogoča laserski zapis.

Murata zagotavlja, da novi 10x zmogljivejši čip kondenzator lahko nadomesti elektrolitske kondenzatorje dosti višjih kapacitet v močnostnih napajalnikih. Ti so podvrženi staranju, temperaturnim in

THE BRITISH ELECTRONICS WEEK SHOW GUIDE

Electronics Times

Maskota britanske elektronike

frekvenčnim omejitvam. Ekvivalentna serijska upornost čip kondenzatorja je 100x manjša in tako nadomesti 25 x manjši 33 mfd 25V čip kondenzator napr. 3300 mfd elektrolitski kondenzator.

Na sploh je potekal Sejem britanske elektronike v znamenju izbiranja največjih britanskih inovacijskih dosežkov. V končni izbor za angleške »Nagrade Tobi« so prišli na primer področni ročni radiotelefon na frekvenci 890—960 MHz ter 3,5 inčna antena za celularni mobilni radiotelefon, ki je odporna na pranje vozila in rezonančne vibracije vetra.

Plessey Semiconductors je ponudil kompletno lastno rešitev za kodiranje in dekodiranje komunikacijskih sistemov iz optičnih vlaknen.

Pilkington Communication Systems pa je dobavil zgradbi finančne firme Shearson Lehman Brothers v New Yorku sistem s 5000 km optičnega kabla z 12.700 oddajnosprejemnimi moduli in 5000 moduli za podatke. Sistem ima v tej zgradbi 36.000 spojev z optičnimi vlakni.

Za elemente leta so nominirali Marconijev 16 besedni x1 bitni statični RAM s silicijem, na osnovi tehnologije s safirjem. Čip je izredno točen. Eno napako bi naredil v treh letih, če bi imel 1 Mbytni spomin. Nominiran je bil tudi Mc Murdov konektor za povezavo 11 plošč tiskanega vezja.

Nagraden projekt pa je bila tudi varčna povezava sistema za sprejem satelitske televizije za kraje s cca 20.000 prebivalci na 1—2 km razdalje. Prihranek je kar 80%.

Lahko bi še naštevali novosti kot

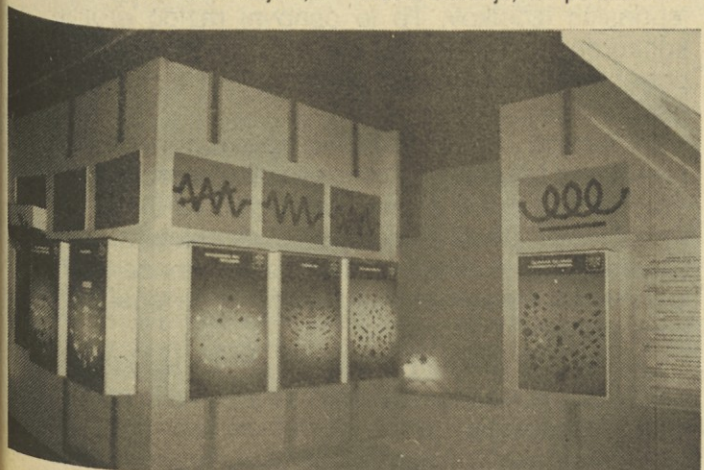
na primer Roxbourghove 12—24 V zelo glasne močnostne piezokeramične sirene z 110 dBA na 1 m razdalje, ali pa visoki dosežek Hitachija prvi SRAM na svetu, ki kombinira pri 1 Mbitu spomina dostopni čas 70 ns. V mirovanju porabi le milionko ampera. Je zgrajen v 0,8 μm CMOS tehnologiji (v Iskri prehajamo iz 5 mikronske na 4 mikronske) in dovoljuje kakih 6.400.000 tranzistorjev in uporov na čipu velikosti 88 kvadratnih milimetrov.

Tudi pri tehnološki oprepi je bilo mnogo zanimivega.

Kljub vsemu z našim nastopom in povečanjem plasmanu v Angliji nismo bili zadovoljni. Direktorju Iskre Limited ing. Petru Cudermanu smo omenili, da smo pogrešali pravih stikov tehnično zahtevnejše narave s firmami končnimi potrošniki. Taki stiki so bistveno pripomogli k hitri rasti izvoza elementov v Skandinaviji. Naš plasman v Angliji za tehnično tržno zahtevnejše elemente, ki jih uspevamo plasirati drugam, je preskromen.

Najbolj nas je motilo nekaj drugega. Zaman smo iskali jugoslovanske proizvajalce, ki jih srečujemo na domačem trgu in na vzhodu, ki bi se poleg Iskre borili na angleškem elektronskem trgu. Za trdno in trdo pridobljeno devizo se bodo rajši borili pri delitvi »Devizne pogače« na domačih tleh v obsegu »Potrebnih deviz«, da si omogočijo izvoze na vzhodu z dvomilijevimi vrstami protiplačil, s še bolj čudnim blagom. Za pretvorbo le-tega v dinar mora država lansirati novo emisijo, mi pa naj se sprašujemo odkod izvori inflacije.

Vladimir Murko

Leto 1988 — kakovost ko

Ob konferenci trženja na Brdu smo leto 1988 dokaj sramežljivo »razglasili« za leto kakovosti ne da bi po tem segli bistveno dlje od deklarativne opredelitve, da nam tako izdelčna kot poslovna kakovost in kultura pojmovanja kakovosti upadata.

Leto kakovosti narekuje bistveno večjo stopnjo operacionalizacije modernih metod in modelov za merljivo izboljšanje kakovosti, kajti tržna konferenca je nedvomno opredelila nujno po neizogibni ofenzivni izvozni naravnosti. Takšna usmeritev je seveda kaj več kot le poziv k branju japonske literature o kakovosti. Čeprav se v ozkih strokovnih krogih, ki se ukvarjajo s področjem kakovosti v Iskri, nedvomno prizadevno ukvarjajo s to problematiko pa za pravo mobilizacijo, ki bi hkrati pomenila tudi širše uveljavljanje kakovosti kot korporacijske kulture, ne moremo trditi, da se je pričela. Zavedanje o kakovosti prav gotovo ne bo seglo dlje od besednih deklaracij, če ji v letu kakovosti ne namenimo organizirane in usmerjene pozornosti tudi internega glasila Iskre in odmevnosti skozi ostale medijske aktivnosti (oglaševanje, publicistika, posveti itd.).

Posamezne Iskrine DO se v svojih izvoznih prizadevanjih že srečujejo z modernimi metodami svojih inozemskih partnerjev pri integralnem pojmovanju kakovosti v poslovnih procesih, ki jih pogosto karakterizirajo točnost dobav (JIT = just in time), ali kontinuiteta proizvodnega procesa (CFM = Continious flow manufacturing), TQS (Total quality system) ipd.

Tradicionalne metode vrednotenja dobaviteljev se umikajo modernim računalniškim modelom, ki obsegajo širok spekter kriterijev in njihovo ponderiranje v odvisnosti od ciljev, ki jih odjemalec zasleduje — dobavljivost in servis, finančni parametri, tehnološko-proizvodne zmogljivosti, cena, celovito obvladovanje poslovnega procesa, statistična kontrola procesa (SPC), specifikacije kot so ničelna raven odpovedi (zero defect level), število odpovedi PPM (parts per million), itd. Če smo včasih poznali le sprejemljivi nivo kvalitete AQL (acceptable quality level) in še recimo vmesni čas med odpovedmi (MTBF = mean time between failures) je današnja teorija in z njo tudi (mednarodna) praksa obogatena s številnimi novimi izhodišč, ki Iskrinim strokovnjakom niso tuja, čeprav je dostopnost podobne literature še precej skromna.

Kot smo omenili, tudi v vsakodnevni praksi že zasledimo povsem konkretne zahteve odjemalcev, ki podrobno ocenjujejo Iskrine DO-dobaviteljice na osnovi izdelanih modelov in kriterijev vrednotenja (zahteve Westinghouse, IBM, itd.).

Značilna je profesionalnost pristopa, saj se odjemalci takšnega profila zavedajo pomembnosti tesnega sodelovanja s svojim dobaviteljem, posebej v medorganizacijskem industrijskem trženju. Njihov interes ni v enkratnih nakupih, ali samo v nizkih cenah, ipd. namen je aktivno sodelovati pri usposabljanju dobavitelja za dosego takšne ravni kakovosti izdelkov in storitev, ki bi zagotavljal stabilnost odjemalčeve proizvodnje ob maksimalnih ekonomskih učinkih, a hkrati omogočil tudi »dihanje« dobavitelju — če slednji ne »zdrži« zahtevnosti takšnega sodelovanja in tudi sam nima vsaj minimalnih ekonomskih učinkov, posredno tudi odjemalcu ne bo nudil potrebne gotovosti! Že res, da je kupec zaščiten tudi s tem, da ima praviloma več dobaviteljev, a ta »praksa« drži nabavo in ob vse tesnejših povezovanjih odjemalec-dobavitelj večje število dobaviteljev izgublja svoj strateški pomen.

Iz nekaj takšnih dokumentov skušamo strniti nekaj izhodišč, ki bi naj orisala zgoraj navedene misli (modelov in virov ne bomo navajali, saj so po eni strani del poslovne politike naših partnerjev, ki jih želijo aplicirati zgolj na bilateralne partnerske odnose).

Ničelni nivo odpovedi (ZERO DEFECT)

Nabava po načelu AQL (procentno izražen sprejemljivi nivo kakovosti) je po današnjih standardih predraga, predstavlja precejšnjo izgubo časa in poraja konflikte ter prepire. Tudi pristop, ko dobavitelj trdi, da bi prehod iz AQL na model ničelne odpovedi povzročil, da bi bil prisiljen dvigniti ceno, ne drži. Za začetek si moramo odmisлити »defekt« v naši mentaliteti — namreč, da so defekti v procesu neizogibni, nekakšno nujno zlo. Takšno raz-

mišljanje vodi pogosto v skrajnostni oportunitizem in podzavesten odpor do uveljavljanja modela ničelne odpovedi.

Skušajmo identificirati probleme, jih anticipirati in načrtovati njihovo eliminacijo — recimo takole:

(1) Določimo čas za prehod od AQL na ZD. Dobavitelji naj vedo od kdaj pričakujemo spremembo — pa tudi to, da bomo (odjemalci) tesno pripravljeni sodelovati z njimi v obojestransko korist.

(2) Obiskali bomo naše dobavitelje in razčistili vsa odprta vprašanja glede zahtev, tehničnih specifikacij, merilnih metod in postopkov.

(3) Znotraj naše organizacije (odjemalec!) bomo poskrbeli, da sami natančno razumemo vso specifikco zahtev, parametrov, toleranc in, da te izsledke delimo z dobaviteljem.

(4) Določimo čas, v katerem ne bo več aneksov ali t.i. prepustov v proizvodnjo materialov in

izdelkov, ki odstopajo od dogovorjenega. Prav ti so potuha in na »majhna vrata« pogosto vstopajo »velike« slabosti, ki ne omogočajo formalnega zasledovanja odstopanj. Po drugi strani bi to izužilo naše dobavitelje, komu naj pošiljajo »drugo raven kvalitete« — naši konkurenci ne pa nam!

(5) Naše službe (tehnične in tiste za kakovost) naj obvezno zagotovijo povratno informacijo dobavitelju. Razvite imamo modele, ki povezujejo rezultate in analizirajo vzročno povezanost odpovedi v eksploataciji, ali ob prevzemu, oz. v proizvodnem procesu. Te analize smo pripravljeni deliti z dobavitelji, kar pogosto ni primer, saj mnogi odjemalci nimajo dovolj relevantnih informacij, ki bi bile na razpolago tudi dobavitelju. Naše izkušnje: za vsako enoto denarja vloženo v preventivo zagotavljanja kakovosti, je verjetnost, da bo poplačana s 7—10 krat nižjimi stroški v eksploataciji, oz. v samih stroških kontrole!

Takšno miselno ozadje (pozabimo na hip na same sistemske ukrepe) bo pomagalo premagati trdovratnost in zakoreninjenost AQL metode, ki ima »vgrajeno okvaro, da so okvare neizogibne«. Duhovitež bi dodal še novo

Ameriško soočenje z resnico

»Made in USA« je bilo nekoč zaščitno znamenje uspešnega prodajnega argumenta — danes se je obrnilo v svoje protislovje in postalo »močan prodajni argument« — za Japonce!! Kajti na žalost »Made in USA« ne pomeni več dobre kakovosti. Pred časom publicirani izsledki raziskave so pokazali, da na 70 napak na ameriških proizvodnih trakovih pride le ena japonska. Hkrati študija naveda, da je zanesljivost tehničnih izdelkov v prvem letu obratovanja izražena s številom servisnih posegov, kar 17 krat slabša, ko gre za primerjavo ameriških in japonskih izdelkov. To je osnovni razlog erozije konkurenčnosti ameriške industrije. Grenko ceno je potrebno plačati, tako z ugledom, kot z znižanim profitom.

Pri tem pa je zlasti ironično spoznanje, da **potemtakem izdelava kakovostnejšega proizvoda pravzaprav manj stane, kot izdelava slabega!** Poročilo zaključuje z ugotovitvijo, da celotni stroški zagotavljanja kvalitete na Japonskem znašajo polovico manj, kot samo stroški odpovedi pri ameriških korporacijah!

Od tod tudi nesporno dejstvo, da se je »kulture kakovosti« potrebno učiti zlasti na japonskih primerih in metodologiji.

Temelj podjetniške kulture?

Iskrina resnica

Iz Iskrinega poročila o reklamacijah za l. 1987 povzemamo le nekaj temeljnih ugotovitev:

(1) že peto leto zapored (1983—1987) strmo narašča vračilo blaga zaradi neustrezne kakovosti!

(2) od skupnega števila zavrženih pošilk, se jih kar 94% nanaša na področje razvitega zahoda, kar samo po sebi pomeni, da je ofenzivna tržna naravnost na zahodna tržišča implicitno pogojena s temeljito spremembo miselnosti glede celovitega zagotavljanja kakovosti!

(3) podatki, ki jih obravnava poročilo kažejo, da TP v IC ugotavljajo, da je dejansko stanje, kot ga izkazujejo podatki uprave carin, v resnici precej bolj neugodno, saj ta metodologija še zdaleč ne zajema številnih »drugih oblik« reševanja reklamacij.

(4) poročilo opozarja, da je celotna metodologija spremljanja vseh direktnih in indirektnih stroškov v zvezi z neustreznostjo blaga, še vedno zelo pomanjkljiva, zato »uradni podatki« ne kažejo, kako kritična je izdelčna kakovost v Iskrinih DO, še manj pa opominjajo na slabšanje poslovne kakovosti!

Upamo lahko, da bo poročilo širše odmevalo v Iskri ter pozvalo k odgovornejšemu oblikovanju modela za spremljanje in ugotavljanje izdelčne in poslovne kakovosti v Iskri. Vse premalo se zavedamo, da postaja Iskrina kakovost omejitveni dejavnik dostopa do tujih trgov in, da prav zaradi nje plačujemo davek skozi (praviloma) nižje cene kot bi jih sicer utegnili dosegati. Nekaterim tudi niso poznani podatki, da vsak dinar ali \$ vložen v preventivo, dobimo 7—10 krat povrnjen skozi nižje stroške, izražene z reklamacijami, vračili, penali, povečanimi servisnimi stroški, ipd.

maksimo za ZD — »Ničelna raven odpovedi — zakaj bi se trudil še za več!«

Ocena zmožnosti dobavitelja

Dobave in servis

Točnost dobav. Rednost dobav. Servis, komunikacije, informacije. Neustreznost pogojem naročila (manjko, pakiranje, spremena dokumentacija, ustreznost tehničnim zahtevam) itd., itd.

Finačno poslovni pokazatelj

Del podatkov je za interno rabo odjemalca. Podatki presodijo tudi udeležbo materiala in dela v izdelku, nabavne vire, oz. poddavitelje, stroške režije, oz. nadgradnje, oceno profita, ki ga ima dobavitelj, stroške razvoja ipd. Cena je v ocenjevanju dobavitel-

ja ponderirana z ne več kot 20—30%, ostali del ocene se nanaša na presojo drugih kriterijev!

Tehnične zmogljivosti

Ocene produktivnosti, kapacitet, osposobljenosti izvajalcev, stanje opreme, konsistentnost medod, urejenost delovnih mest, kvaliteta vodenja, organizacija, uporaba statističnih metod, itd. itd.

Postopek izbora dobavitelja (FAZE)

Obvezen obisk dobavitelja. Dobavitelj izpolni poseben vprašalnik. Interna evaluacija dobavitelja (ustreznost zahtevam, konsistentnost — ponovljivost min 60%, polna centrifriranost pomeni, da dobavitelj pošilja izdelke v prozvodno odjemalca brez vmesnih

zalog in vhodne kontrole, štetja, prepakiranja). Ponudba (obvezuje dobavitelja, da je v celoti sprejel vse specificirane zahteve in protokole odjemalca). Dobava in fakturiranje (popolna ustreznost naročilu).

Spremembe zahtev (le ob polnem predhodnem soglasju). Vzročanje. Postopki obvladovanja celotnega procesa — SPC statistični model. Končna inšpekcija in testiranje (samokontrola — izloča potrebo po posebnem prevzemu pri odjemalcu). Pakiranje in ravnanje z izdelki, označevanje. Reklamacija-postopek in korektivni ukrepi. Poročila (oblike, vsebina, frekvenca, shranjevanje, časovni potek). Komunikacije (obli-

ke, pogostnost, način). Splošne zahteve in standardi (priloge, reference).

Čas in prostor ne dopuščata podrobnosti, vendar pa zaključimo, da so modeli, ki jih uvajajo naši partnerji, lahko kar iztočnica za pripravo lastnih kodeksov in pravil integralnega zagotavljanja kakovosti, katerih cilj je **merljivo** izboljšanje poslovne in izdelčne kakovosti Iskre. Alternative ni, je samo izpad iz konkurenčne tekme in le trenutno je rešitev plačilo z bistveno nižjo ceno. Kot vidimo pa danes ta še zdaleč ni **edini kriterij**, s katerim nas presoja (resni) partnerji.

Brane Gruban

Iskra

Iskra Avtomatika

razpisuje

NAGRADE

dr. Vratislava Bedjaniča

Delovna organizacija ISKRA — AVTOMATIKA že vrsto let razpisuje in podeljuje »Nagrade prof. dr. Vratislava Bedjaniča«, ki so namenjene doktorjem, magistrstom in diplomantom elektrotehniških fakultet za njihova doktorska, magistrska in diplomska dela s področja sistemov, naprav in elementov avtomatizacije, zaščite in stikalne tehnike.

V študijskem letu 1987/88 bomo že 19. podelili:

- eno nagrado za doktorsko disertacijo v znesku 900.000.— din
- dve nagradi za magistrska dela v znesku 600.000.— din
- pet nagrad za diplomska dela v znesku 360.000.— din

Predlog za razpisane nagrade posredujejo fakultete in sicer le za tiste kandidate, ki so svoje delo zagovarjali v študijskem letu, za katerega je razpis objavljen.

Predlogu mora biti obvezno priložena doktorska disertacija, magistrsko oz. diplomsko delo z mnenjem fakultete.

Vsaka fakulteta lahko poda največ (tri) predloge za diplomska dela. Predlagatelj opozarjamo, da lahko za nagrade predlaga le tiste kandidate, ki do sedaj še niso prejeli nagrade dr. Bedjaniča.

Komisija nagrajenih del ne vrača! Komisija za nagrade dr. Bedjaniča bo sprejemala prijave oz. predloge za podelitev nagrad v letu 1988.

Vsak predlog za podelitev nagrade mora vsebovati tudi točen naslov kandidata ter ime in priimek mentorja, z naslovom.

Po sprejemu sklepa o podelitvi nagrad, komisija o sprejetem sklepu obvesti vse predlagatelje.

Nagrade bodo podeljene decembra 1988 ob obletnici smrti dr. Vratislava Bedjaniča.

Nagrajenci prejmejo poleg denarne nagrade tudi pisno priznanje. Prijave z vso potrebno dokumentacijo je potrebno posredovati na naslov:

Predsednik »Komisije za nagrade dr. Vratislava Bedjaniča«
prof. dr. Anton OGORELEC
Fakulteta za elektrotehniko, 61000 Ljubljana, Tržaška c. 25

Komisija za nagrade
dr. Vratislava Bedjaniča
prof. dr. Anton OGORELEC

Predsednik delavskega sveta
delovne organizacije:
Vladimir PIRC

Še nobeno tekmovalstvo doslej ni minilo brez udeležbe Iskrašev. To reš so tudi letos dostojno zastopali barve Iskre tekmovalci iz Avtoelektrike Nova Gorica in Rotomatike Spodnja Idrija. Žal pa moramo tudi letos napisati nič kaj prijetno ugotovitev, da za tovrstna srečanja strokovnjakov raznih poklicev ni zanimanja v tolminski in bovški Iskri. Daleč naokrog pa je znano, da so strokovnjaki tudi iz teh dveh temeljnih organizacij Iskre Avtoelektrike sposobni doseči najboljše rezultate...

Letošnja udeležba tekmovalcev je bila glede na prejšnja leta nekoliko slabša, kljub temu pa je merilo moči v teoretičnem in praktičnem znanju 115 strokovnjakov. Orodjarji so tekmovali v novogoriški Iskri Avtoelektriki, kovinostrugarji in ključavničarji v Gostolu Nova Gorica, kovinobrusilci v TIK Kobarid, kovinorezkalci v ETA Cerkno, varilci MAG in REO v Vozilih Šempeter ter avtomehaniki diessel in OTTO v Avtoprometu Gorica. Naloge so bile težke, priložni kos obdelovanca je bilo potrebno obdelati točno po merah na risbi, v večini primerov so določale tisočinke milimetra. Seštevke teh točk, torej praktičnega dela in seštevek točk teoretičnega dela, ki je bilo dan prej, je določil tekmovalčevo uvrstitev. Teoretični del je zahteval odgovore iz varstva pri delu, samoupravljanja in stroke, za katero so tekmovali. Najboljša dva iz vsake panoge bosta zastopala regijo na republiškem tekmovalstvu, ki bo letos v Mariboru. Slavnostna razglasitev rezultatov je bila v soboto, 28. maja zvečer, po končanem tekmovalstvu v prostorih hotela Sabotin. Zbranim strokovnjakom, pretežno mladim, kar moramo še posebej poudariti, je spregovoril **Stanislav Bačar**, sekretar medobčinskega komiteja ZK za severnoprimorske občine in med drugim dejal: »Živimo v času izjemnega razvoja tehnologije in tehnike vseh vrst, tako hitrega razvoja, da mu včasih težko sledimo. Pogovarjamo se o računalniško vodenih strojih in robotih, morda pa pri tem preveč pozabljamo na tiste, ki so vse to ustvarili in izdelali. In ne glede na razvoj, ali pa prav zaradi njega, je še pomembnejše, da imamo ljudi — mojstre svojega poklica, ki znajo na pravi način pogledati v drobovje pogonskih in drugih strojev in naprav, odkriti in odpraviti morebitno napako.

Kovinarski poklici so bili vedno med temeljnimi v delavskem razredu. To so tudi sedaj in najbrž lahko brez tveganja rečemo, da bodo tudi v prihodnje. Zato je tekmovalstvo

Iskra Avtoelektrika

DELOVNO TEKMOVANJE
KOVINARJEV
SEVERNOPRIMORSKE REGIJE

Letos nekoliko slabša udeležba in uvrstitev Iskrašev

Že trinajsto leto zapored so se srečali kovinarji iz raznih delovnih organizacij severnoprimorskih občin Idrija, Ajdovščina, Tolmin in Nova Gorica na delovnem tekmovalstvu kovinarjev, ki je imelo letos še posebno vsebino. Živimo namreč v času, ko usmerjamo vse naše sile v borbo za večjo produktivnost in kvalitetnejše gospodarjenje v vsaki organizaciji združenega dela, ko bijemo eno najtežjih bitk v borbi za ekonomsko stabilizacijo našega gospodarstva, predstavljajo tovrstna srečanja kovinarjev — strokovnjakov prave oblike ustvarjalnega dela, ki bi moralo postati del našega vsakdana.

tako pomembno, ko se strokovnjak — specialist spopriime s strojem, orodjem in materialom, spopriime tudi sam s sabo, saj preizkuša tudi sebe ter sebe primerja z znanjem in sposobnostjo nasprotnika v tekmovalstvu, toda sotovariša po stroki. Kovinarji iz severnoprimorske regije ste vedno dokazovali, da vrhunsko obvladate svoj poklic. To ste že večkrat dokazali, zato želim najbolj, da tako kot doslej, častno zastopajo našo regijo na višjih tekmovalstvih, je zaključil slavnostni govornik.

Sledil je najslavnostnejši trenutek — podelitev diplom in darilnih denarnih bonov najboljšim trem uvrščenim tekmovalcem iz posameznih poklicev. Razumljivo je, da se je nemirnost stopnjevala, saj tekmovalci niso vedeli vse do tega trenutka, na katero mesto so uvrščeni. Za to je seveda poskrbela ocenjevalna komisija in, ko smo že

pri komisijah, moramo omeniti tudi spremljevalne in druge člane komisij, ki so vsekakor močno pripomogli, da tekmovalstvo lahko v celoti ocenimo kot uspešno.

Ob zaključku povejmo, da bo barve Iskre iz severno-primorske regije zastopal na republiškem tekmovalstvu orodjar **Marjan Penko** iz Avtoelektrike, tovarna delovnih sredstev, ki je zasedel odlično drugo mesto. Ostale uvrstitve Iskrašev iz Avtoelektrike in Rotomatike so bile povprečne, namesto navedbe uvrstitev pa smo pripravili krajšo anketo med tremi tekmovalci in predsedujočim v eni izmed komisij.

Evgen Besednjak je po poklicu orodjar, zaposlen v tovarni delovnih sredstev v Avtoelektriki deseto leto. »Tovrstnih tekmovalstev se rad udeležujem, saj sem meril letos preizkus teoretičnega in praktičnega znanja že petič. Žal nas je letos tekmovalcev občutno manj kot pre-

jšnja leta, iz Avtoelektrike sva prijavljena le dva, zato bi predlagal, da bi bilo tekmovalstvo na dve leti, ker bi bilo vsekakor zanimivejše pa tudi udeležba drugih sodelavcev bi bila gotovo številčnejša. Z letošnjo uvrstitvijo pa sem tudi zadovoljen, čeprav sem tik za las zgrešil drugo mesto, ki še pelje na republiško tekmovalstvo.

Zvonko Kavčič, je prišel v Avtoelektriko 1980. leta in dela v tovarni delovnih sredstev kot kovinorezkalca. »Letos sem se že četrtič po vrsti udeležil te manifestacije, ki je po mojem mnenju kot nalašč za pregled teoretične in praktične usposobljenosti nas neposrednih proizvajalcev. Hkrati je to priložnost, ko se srečaš z drugimi tekmovalci, se z njimi pomeniš o delu, o novih strojih in napravah itd. Nenazadnje pa vidiš strojno opremljenost izven Iskre, jaz sem imel to priložnost tokrat v cerkljanski ETI, kjer je potekalo tekmovalstvo nas, kovinorezkalcev.

Valter Pahor, v tovarni delovnih sredstev v Avtoelektriki opravlja dela in naloge kovinostrugarja, zaposlen pa je od leta 1983. »Lani, ko sem se sploh prvič seznanil in prijavil na tekmovalstvo, sem bil med 40 tekmovalci mojega poklica enajsti. Zato sem sklenil, da se prijavim tudi letos, saj je to najlepša priložnost, da se proizvajalci spoznamo s sodobno organizacijo dela, s tehnologijo in dosežki na posameznih področjih, tudi v drugih DO, kjer smo tekmovali. Takšna tekmovalstva odpirajo tudi možnosti večjega spoznavanja in sodelovanja med organizacijami združenega dela, saj jih spremljajo tudi strokovnjaki iz gospodarstva. Na primer, strokovna ekipa Iskrašev je bila na dan tekmovalstva v TIK Kobarid, njihovi so bili pri nas itd.«

Edvin Grižnik, tehnolog v tovarni delovnih sredstev v Avtoelektriki, je letos predsedoval komisiji za organizacijo tekmovalstva v poklicu orodjar. »Na vprašanje, zakaj je letos manj prijavljenih tekmovalcev kot prejšnja leta ni težko odgovoriti. Posredi je nekakšna naveličanost, zanimanje upada, saj je vsakoletno tekmovalstvo res prepogosto. Zato je usklila prenekatera pobuda, da bi bilo potrebno razmišljati o organizaciji tekmovalstva na primer vsaki dve, ali celo na vsaka štiri leta. Tako bi tekmovalstvo dobilo večjo težo in tudi udeležba ne bi bila vprašljiva. Iz naše DO sta letos na primer tekmovala le dva orodjarja, vseh nastopajočih pa je bilo le sedem, kar je pravo razočaranje nasproti udeležbi iz prejšnjih let.«

Marko Rakušček

Evgen Besednjak

Zvonko Kavčič

Valter Pahor

Edvin Grižnik

Malemu gospodarstvu spet veljavo

V razgovoru z državnikom Naserjem je nekoč maršal Tito dejal, da je največjo napako naredil tedaj, ko je nacionaliziral obrtnike. In res. Več kot 40 let po končani vojni se jugoslovansko obrtništvo — ali kakor ga sedaj imenujemo s skupno besedo malo gospodarstvo — ni moglo opomoči. »Umreti« so morali vsi stari revolucionarski nazori, da je ta veja gospodarstva vsaj deklarativno zaživela, do njene polne uresničitve na sodobno raven pa bo moralo preteči še veliko, veliko vode.

Vzemimo za primerjavo Japonsko, ki je doživela po vojni svetovni gospodarski razcvet. Na Japonskem — tako piše Gospodarski vestnik — je skupaj 6,7 milijonov podjetij. Od tega jih je 6,6 milijonov takšnih, ki zaposlujejo manj kot 200 delavcev. Z drugimi besedami to pomeni, da v to kategorijo sodi kar 99,7% vseh podjetij. V japonskem gospodarstvu dela 54 milijonov delavcev, od tega jih je 45 milijonov zaposlenih v podjetjih z manj kot 200 zaposlenimi. Te sicer suhoparne številke zelo dobro ilustrirajo dejstvo, da so prav podjetja majhnega in srednjega obsega tista, ki drže pokonci gospodarski razvoj države.

Najmanjša podjetja z manj kot desetimi zaposlenimi delavci — če upoštevamo jugoslovanski maksimum zaposlenih delavcev pri zasebnih podjetjih — predstavljajo v japonskem gospodarstvu kar 84,4% vseh podjetij — 5,6 milijonov podjetij zaposluje torej manj kot deset delavcev, skupaj 31,4% vse zaposlene delovne sile. Za večino teh delavcev pa je delovni dan precej daljši kot osem ur, deset ur in pri nekaterih celo 12 ur.

V avtomobilski tovarni Toyota je zaposlenih 47 tisoč delavcev, toliko kot jih je zaposloval Rolls Royce. V ameriškem General Motorsu pa dela 670 tisoč delavcev. V Toyoti se zdaj trudijo, da bi obseg prodaje, oz. dohodek presegl tistega, ki ga ustvari 670 tisoč delavcev pri General Motorsu. Toyota se krčevito bori, da bi postala prvi proizvajalec avtomobilov na svetu. Toda skrivnost njenega uspeha je v resnici v tem, da zanjo dela 40 tisoč malih podjetij v pogojih ostrega konkurenčnega boja, kjer na spodrsrlaj vsakega malega dobavitelja čaka vrsta kandidatov, ki bi bila pripravljena prevzeti njegovo mesto. Zato si Toyota lahko privošči, da v dobavnem roku ne določi samo dneva v mesecu, ampak tudi uro. V Toyoti je izdelanega

samo 27% vsega dokončnega proizvoda, 73% pa ga izdelajo mali dobavitelji. Tak način dela pa ni značilen samo za proizvajalce avtomobilov, ampak so ga osvojile tudi druge vodilne japonske firme: elektronski Hitachi, avtomobilski Mitsubishi itd.

Imejmo pred očmi tudi to, da sodobne tehnološko razvita industrija z vrhunsko avtomatiziranim izdelovalnim postopkom — ki je pogoj za konkurenčnost serijskih izdelkov — potrebuje vse manj ročnih delavcev, odpira pa nekaj več strokovno zahtevnejših delovnih mest. V vsakem primeru se skupno število v veliki industriji zaposlenih razmeroma zmanjšuje. Znano je, da se v razvitih državah delež v industriji zaposlenega prebivalstva v celoti vse bolj manjša, medtem ko se povečuje delež prebivalstva, ki se ukvarja z delom v neovirano se razvijajočem drobnem gospodarstvu.

V jugoslovanskem drobnem gospodarstvu je bilo koncem leta zaposlenih komaj približno 600 tisoč delavcev, torej okrog desetine vseh zaposlenih. Leto dni poprej jih je bilo 567 tisoč, delež drobnega gospodarstva pa se je sukal pri 5,3%. V Sloveniji je delež malega gospodarstva iz leta v leto skoraj nespremenjen. Kolikor je novih podjetij, toliko starih umre, čeprav bi rabili letno po republiških podatkih vsaj sedem tisoč novih družbenih podjetij.

Poglavitna razvojna cokla malega gospodarstva je neprimerna porazdelitev kapitala, oz. da je vsa usmerjena v velika in srednja podjetja. Težnja političnih struktur, od zvezne pa tja do občinskih, so veliki projekti, oz. podjetja, kajti take je lažje kontrolirati, poleg tega pa strukturam zagotavljajo večjo moč in politično legitimnost. Liberalizacija gospodarstva in s tem prehod na tržne razmere pa pravzaprav čez noč

ukinja nerentabilno ekstenzivno gospodarstvo. Samo v Sloveniji bo izgubilo delo v naslednjih mesecih 150 tisoč delavcev. Ker delovnih mest ne bo na voljo zaradi upadanja investicijske dejavnosti in pomanjkanja sredstev, predvsem deviznih, se bodo morali zaposeliti le v majhnih in konkurenčnih podjetjih, ali pa v obrtništvo.

Na vidiku je nov slovenski obrtni zakon, o zveznem pa še razpravljajo. Novi zakon daje velike možnosti malemu gospodarstvu. Tako bo lahko absorbiralo odvečno delovno silo. Sam predsednik ZIS Branko Mikulič je dejal, da bo obrtnik 15 dni po tem, ko bo oddal občini vse dokumente za izdajo obrtnega dovoljenja, lahko pričel delati ne glede na to, da mu občinske strukture ne bodo izdale obrtnega dovoljenja.

Vse kaže, da bo nov veter zavel pri politiki ustanavljanja podjetij malega gospodarstva. Pri tem se bo poznalo tudi v Iskri. Z doslednejšim uvajanjem tržnih zakonitosti po meri razvitega zahoda bo treba ukinjati mnoga delovna mesta — koliko jih bo, ta hip še ni znano. Zaradi opuščanja starih proizvodnih programov in uveljavljanja novih bo potrebno tudi mala delovne sile. Slej ko prej bo treba slediti zgledu razvitih držav, kjer je znano, da približno 80% vseh elementov proizvodov, ki jih vdelavajo v sisteme, izdelujejo mala zasebna podjetja, medtem ko se velika podjetja ukvarjajo predvsem z razvojem in konstrukcijo sistemov, z marketingom in s proizvodnjo samo tistih sestavnih delov, ki so množični, zahtevajo izredno draga proizvodna sredstva in terjajo zapleteno tehnologijo.

Torej, odvečna delovna sila se bo lahko zaposlila le v malem gospodarstvu, ker je preprosto kot »gastarbajtarje« ne moremo več poriniti čez mejo.

Po drugi strani pa bo nov obrtni zakon aktiviral veliko današnjih zdomceev, da bodo ustanavljali doma mala podjetja, vložili vanje kapital in pridobljeno znanje, ki pa ne bi bilo po pravilu tehnično. Zadostovalo bo, da bo le eden izmed zaposlenih tehnično ustrezal proizvodnemu delu. Vse ostalo bi prepustili konkurenčnemu boju.

Iz navedenih razlogov Invest servis dejavnost inženiringa predlaga, da SOZD Iskra sproži pobudo za organiziranje dejavnosti za potrebe proizvodnje Iskre. Organizacijo in uresničitev te pobude bi prevzel inženiring s tem, da bi bil koordinater dejavnosti malega gospodarstva za celotno Iskro. Tako bi pridobil lokacije, organiziral investicijske zahteve in skrbel za programe v naših tovarnah in jih predal ustreznim podjetjem malega gospodarstva. Preskrbel bi tudi morebitne bančne in druge kredite za posamezne dejavnosti. Inženiring bi organiziral tudi uvajanje tehnologije za izbrane proizvodne programe s pomočjo tehnoloških kadrov posameznih tovarn Iskre, ki bodo dale program na osnovi pogodb z bodočimi kooperanti.

Kot prva priložnost se ponuja Magos, poslovna skupnost malega gospodarstva. Magos je poslovna asociacija, ki združuje male organizacije združenega dela, pogodbene organizacije in obrtne zadrage. Do konca leta bo štela 180 do 200 organizacij in obrtnih zadrug z več kot 200 tisoč zaposlenimi delavci ter nekaj tisoč zasebnih obrtnikov. Magos bi posredoval informacije o novih programih dela, kooperaciji itd.

Pri tem bi poiskal ustrezne organizacije, ali zasebne obrtnike prek svojih obrtnih zadrug, ki so sposobni in pripravljeni nastopiti kot kooperanti pri določenih izdelkih, ali polizdelkih. Seveda pomeni to specializirano delitev in izhodišča za nadaljnja dogajanja poslovnega povezovanja znotraj celotnega gospodarstva.

Za sedaj je to šele predlog Invest servise dejavnosti inženiringa, o katerem bo potrebno še razpravljati.

Marjan Kralj

Drugi o nas

• Gospodarski vestnik piše o DO Iskra Zmaj in o kvaliteti njihovih baterij. Po velikih problemih, ki jih je imel kolektiv pred leti zaradi slabe kakovosti, zdaj ugotavljajo, da so uspeli vrniti kvaliteto svojih baterij na evropsko raven. Gre seveda za Leclanchejeve baterije. Sicer pa si prizadevajo, da bi baterije povsem zaprli pred iztokom (jih hermetizirali). Naloge se lotevajo z lastnim znanjem in načrtujejo, da bodo prve takšne baterije trgu ponudili že letos jeseni. Poleg tega pa so po sanacijskem programu v Zmaju usmerjeni tudi v litijeve baterije in zanje pravijo, da je to program prihodnosti. Te baterije so namreč namenjene profesionalnemu tržišču, zlasti na področju elektronike.

• Delo je objavilo krajšo informacijo o podelitvi Iskrinih nagrad delavcem Iskre za uspešne diplomske in magistrske naloge. Na letošnji Iskrin razpis za te naloge, ki z novimi pristopi rešujejo probleme z različnih področij Iskrinega delovanja, je prispelo 24 nalog iz Ljubljane, Maribora, Kranja in Beograda. Naloge obravnavajo teme s področja proizvodnje, informatike in organizacije, ekologije, trženja in zunanje-trgovinske dejavnosti ter kadrovske in izobraževalno problematiko. Od prispelih nalog jih je komisija deset predlagala za nagrado.

• Dolenjski list piše o aktivnostih razvojno-tehničnega centra v semiški Iskrini. Večino strojev za proizvodnjo o tem kolektivu skonstruirajo sami v tem centru, kjer je zaposlenih 115 ljudi in kjer so združene vse tehnične službe delovne organizacije kondenzatorji. Vodja sektorja Janez Štefančič pravi, da ima sektor več oddelkov: razvoj kondenzatorjev, naprav za kompenzacijo, konstrukcija opreme, konstrukcija elektronskega dela opreme, kontrola kakovosti z laboratorijem ter oddelke za tehnično dokumentacijo. »Pri konstrukciji seveda najbolj obvladamo program kondenzatorjev, kjer gradimo izključno na domačem razvoju«, je poudaril Janez Štefančič. »Proizvodnja kondenzatorjev je zelo zahtevna, saj izdelujemo kondenzatorje, ki tehtajo nekaj gramov pa tudi take, ki tehtajo po 100 kilogramov. Do sedaj za naše stroje nismo kupili nobene licence. Na zahtevnih zahodnih trgih, kamor izvozimo več kot pol celotne proizvodnje, so naši kondenzatorji konkurenčni tudi glede kvalitete in imajo ateste tujih strokovnih institucij.«

• Več časopisov je objavilo informacijo o desetletnici Iskre Delte. V zvezi s tem piše Ljubljanski dnevnik, da je Iskra Delta teh deset let dobro izkoristila, saj se je iz mini podjetja razvila v giganta z več kot 2000 zaposlenimi. Predvsem pa je v tem času s pretežno lastnim znanjem in sredstvi razvila računalnike, ki se lahko merijo s podobnimi v razvitih državah. Na slavnostni akademiji ob 10. obletnici je spregovoril tudi Janez Stanovnik, predsednik predsedstva SRS, ki je skozi različne vidike poudaril pomen uspešnega razvoja Iskre Delte in elektronike. Med drugim je dejal, da je elektronika danes simbol epohalnega razvoja in preloma, ki ga doživljamo in, ki je znanilec jutrišnjega dne. Razvoj elektronike in uspeh Iskre Delte sta zgledata tudi za prenovu našega celotnega gospodarstva, ko naj bi se znanstvena dognanja sproti vključevala v proizvodnjo. Elektronika je hkrati tudi dejavnost, kjer se element podjetništva uveljavlja drugače kot v drugih panogah industrije, kjer je tržnost bistveni element uspeha in vključevanje v mednarodno menjavo dela življenjsko nujno. Vse to so po Stanovnikovih besedah elementi, ki bi jim morali v Jugoslaviji sedaj posvetiti največjo pozornost. Direktor Iskre Delte Janez Škrubelj pa je ob jubileju dejal: »Deset let je kratko obdobje v razvoju neke dejavnosti, a tudi veliko, če se hitro razvija in če je treba nadomestiti velik zaostanek.«

• Kot poroča Delo sta pred nedavnim v Moskvi v navzočnosti vrste sovjetskih zveznih ministrov in večjega števila generalnih direktorjev veleposlanik SFRJ v ZSSR Milan Vereš in predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič predstavila bogato raznoterost gospodarskega in tehnološkega sodelovanja med obema državama in v tem okviru še zlasti vlogo Iskre. Predstavniki Iskre so se v Moskvi pogovarjali v ministrstvu za industrijo orodnih strojev in v drugih vsezveznih združenjih, s katerimi Iskra posluje že dobrih dvajset let. Govorili so o dveh možnih skupnih podjetjih in sicer za izdelavo merilnih letav (elektronskih merilnih sistemov) ter trifaznih električnih števecov. Sovjetska stran je segla po Iskrini tehnologiji, ker je prilagojena zahodnoevropskim standardom. Sovjetski partnerji bodo prispevali v skupna podjetja kapital in infrastrukturo, naša pa tehnologijo in znanje. Pogovori tečejo tudi o vrsti drugih zanimivih skupnih aktivnosti. V zvezi s tem med drugim moskovski dopisnik Dela Anton Rupnik komentira, da postajajo pogovori s sovjetskimi partnerji po svoje vse težji, ker imajo Sovjeti po eni strani izredno velike potrebe po vrhunski tehnologiji, kot jo ponuja prav Iskra, po drugi strani pa nimajo preprosto s čim plačevati. Poleg neurejenega financiranja se v sovjetskih zunanje-trgovinskih organizacijah kažejo tudi še ne povsem rešeni kadrovske problemi, vprašanja pristojnosti. Komentator zaključuje, da gre kljub vsemu vrsta manjših poslov naprej.

• Gorenjski Glas piše, da je sindikalna organizacija iz Iskre-Elektromotorji Železniki prejela visoko priznanje — Zlati znak Zveze sindikatov Slovenije. Nagradjenca je predlagal škofoješki občinski sindikalni svet za zasluge na različnih področjih dela, posebej pa pri združitvi treh kolektivov v enotno tovarno s 1500 zaposlenimi, pri skrbi za boljše življenjske in delovne pogoje delavcev ter pri spodbujanju njihovih kulturnih in športno-rekreativnih nagnjenj.

Zanimivosti

Supraprevodnost

Velik korak na področju supraprevodnosti je uspel po poročilu ameriškega podjetja General Electric njegovi razvojni skupini. Silicij so »preoblekli« v filmu podobno snovjo, pri čemer je postal silicij supraprevoden že pri temperaturi tekočega dušika. Poskusi pri — 186°C so pokazali, da je kovina izgubila sleherni upornost. Omenjena temperatura je pri supraprevodniških raziskovalcih nekaj zvočni zid, ker je tekoči dušik relativno poceni hladilno sredstvo. Do sedaj so delali znanstveniki z mnogo nižjimi temperaturami in uporabljali tekoči helij, ki pa je bil približno stokrat dražji. Ko se bo znanstvenikom posrečila supraprevodnost pri nekako »normalni« temperaturi, bo to za elektriko največje tehnično odkritje doslej.

Ludolfovo število

Pi, Ludolfovo število, ki ga pišemo s 16. črko grške abecede in s katerim izračunamo med drugim obod kroga, je bilo v ospredju računalniških raziskav. Znanstveniku Yasumasi Kanadi s tokijske univerze se je posrečilo izračunati to iracionalno število na 201,326.000 decimalk. S tem je podrl dosedanj

rekord za 130 milijonov decimalk. Kot poroča Science News je uporabil za računanje Hitachijev super računalnik, ki je potreboval za izračun samo šest ur. Prejšnji izračun so opravili z NEC SX super računalnikom v 36 urah. S tem so tudi dokazali, da Hitachijev računalnik dela mnogo hitreje. Izračun števila Pi pa ima tudi praktičen pomen. Supernatančni Pi ponuja možnosti primerjave različnih računalnikov. Če za decimalno vejico samo ena številka ne ustreza, pomeni to, da računalnik dela z napako, ali pa ni v redu računalniški program.

Yasumasa Kanada pa ni zadovoljen z rezultatom. Še letos namerava natančno izračunati število Pi na najmanj 400 milijonov decimalnih mest.

Racionalizacija na Kitajskem

Na Kitajskem so se cene v prvem trimesečju letošnjega leta povečale za 11%. Zaradi tega so v Pekingu racionalizirali različno blago, da bi zadržali nadaljnje naraščanje cen. Racionalizirali so nekatero deficitarno blago in izdali kazenske. Tako dobi vsak Kitajec

na mesec zavitek toaletnega papirja, kos mila, za gospodinjstvo pa pet škatel vžgalic. Z racionalizacijo želijo zavreti povpraševanje in zaustaviti inflacijo. V kitajskih velemedstih so porasle cene živil za 24%, zelenjava pa je celo za 48,7% dražja kot lani v istem obdobju. Kaj pa bomo k temu rekli mi?

Ločene spalnice

Po nalogu nemške tekstilne industrije za posteljno perilo so sociologi raziskali navade v nemških spalnicah. Presenečeni so ugotovili, da mladi zakonci, predvsem tisti pod tridesetimi leti, raje spijo ločeno kot pa skupaj. Samo ena postelja v spalnici jim namreč ponuja pravo identiteto. Kljub zakonskim dolžnostim hočejo imeti trenutke samote. S tem, trdijo sociologi, se odnosi med zakonci celo izboljšajo.

Ljubezen do živali

Ameriški znanstveniki raziskujejo psihološke učinke domačih živali na človeka.

Znano je, da imajo Američani v svojih domovih 52 milijonov psov, 56 milijonov mačk, 250 milijonov okrasnih rib in še druge domače živali. V tem pogledu so svetovna

sila. V Ameriki smejo prebivalci v domovih za ostarele vzeti s seboj poleg navedenih živali še ošice in celo danske doge. Zaprti domovi, kot npr. v Limi, zvezna država Ohio, delujejo kot kmetije. Na travnikih se pasejo ovce, koze, gosi, mimo kokoši in zajcev. V zaporu Gig Harbor v zvezni državi Washington izučijo zaporniki pse za vodenje slepih in prizadetih. Tako npr. pri epileptičnih bolnikih pes z laježem opozori na napad.

Tudi v nemških domovih za ostarele vladajo podobne razmere. Celotno v nemških zaporih imajo lahko jetniki zlate ribice in nekatere vrste ptičev.

Britanski zoolog James Serpell z univerze v Cambridgu ugotavlja, da imajo otroci, ki živijo z živalmi, več sočutja kot drugi otroci. V primeru požara v stanovanju bodo rešili raje žival kot pa družinski televizor.

Ameriška biologinja Erika Friedmann je zasledovala potek bolezni pri 92 srčnih bolnikih in ugotovila, da so ljubitelji živali živel dlje od bolnikov, ki so bili brez njih. Zdravniki sklepajo, da živali pripomorejo k boljšemu počutju bolnikov in zato vsestrasko pozitivno vplivajo na človeka.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

**Naš sogovornik
Vladimir Logar**

Zadovoljivi poslovni uspehi Iskre v letu 1972

Ko je uredništvo našega glasila maja 1973. leta spraševalo našega sogovornika o oceni poslovanja Iskre v letu 1972, je Vladimir Logar takole ocenil poslovanje Iskre:

Letni obračun kaže, da smo kljub mnogim problemom v letu 1972 s poslovanjem v ZP nekako zadovoljni. Seveda je stvar zelo različna: imamo namreč tovarne, ki so močno presegle postavljene planske postavke, in take, ki so ostale dokaj pod planom. Obstaja pa tudi tovarna, ki zadanih nalog v veliki meri ni izpolnila oz. je celo ustvarjala izgubo. Moram reči, da so lani, ko smo sprejemali gospodarski plan, obstajala celo mnenja da bi v teku leta napravili rebalans plana glede na še ne sprejete instrumente ekonomske politike, vendar je bilo kasneje sprejeto stališče, da ostanemo pri sprejetem gospodarskem planu za leto 1972 in da bomo med letom ugotavljali odmake od postavljenih postavk.

Glavno odstopanje je predvsem v tem, da nismo realizirali postavko izvoza (12% pod postavljenim planom), čeprav smo lani presegli realizacijo predlanskega izvoza za 24%. Plan uvoza je bil prekoračen za 1,5%. To je negativen trend, ki ga moramo v prihodnjih letih popraviti.

V proizvodnji smo lani dosegli 92% plana, predlanski plan pa presegli za 23%. Lani smo zelo dvignili produktivnost dela, kar smatram kot zelo pozitivno. Če vzamemo odnos porasta proizvodnje s porastom števila zaposlenih, je produk-

tivnost porastla za 17%, kar je zelo velik dosežek v našem poslovanju.

Ko že govorimo o racionalnem poslovanju, lahko ugotovimo tudi to, da so lani zelo porasli stroški poslovanja, vendar ne v taki meri materialni stroški, pač pa stroški iz ostalega poslovanja, kot so npr. povečane obresti pri najemanju kreditov za obratna sredstva; to je zelo visok porast, kar seveda vpliva na zmanjšanje dohodka. Mi računamo, da se bodo letos, glede na nove instrumente ekonomske politike, stroški iz kreditov v večji meri zmanjšali, zato je moč računati na večji dohodek.

Kar zadeva politiko osebnih dohodkov, lahko rečem, da je bilo prisotno racionalno poslovanje, in da v našem podjetju ni bilo ekscesov. Porast je bil približno 17% na enega zaposlenega; smatram, če seveda upoštevamo tudi porast življenjskih stroškov, da realni osebni dohodki niso v taki meri porasli. V vseh naših proizvodnih, pa tudi ostalih delovnih organizacijah je bila prisotna misel, da je treba umno gospodariti, da je treba ustvarjati čimvečji dohodek in tudi ustvarjati potreben delež za razširjeno reprodukcijo. To kaže tudi delilno razmerje: približno 3/4 od ustvarjalnega dohodka je šlo za osebne dohodke, 1/4 pa za sklade, kot ostane dohodka.

Lani smo v veliki meri okrepili naš poslovni fond iz ustvarjalne akumulacije, vendar še v premajhni meri. Čeprav je bil lani dosežen večji dobiček kot je v letu 1971, seveda še, če upoštevamo povečanje amortizacije, ne smemo biti zadovoljni. Dobiček se je tudi znižal, zlasti s povečanjem materialnih stroškov in tudi stroškov samega obratovanja. S tem ni rečeno, da v združenem podjetju ne obstajajo rezerve, in to na vseh področjih. Menim, da imamo še vrsto neizkoriščenih kapacitet, čeprav gremo intenzivno v izgradnjo novih. Prvenstveno bi morali te zmogljivosti maksimalno izkoristiti, mogoče v večji meri v drugi izmeni. Prav gotovo bi se to odražalo na ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja. Tudi slaba organizacija v poslovanju, večkrat neupravičeni ali delno upravičeni zastoji v proizvodnji, kar je večkrat odraz slabe organizacije dela, planiranja, nabave materiala, prav gotovo negativno vpliva na ekonomičnost poslovanja. Vrsta posameznih organizacij postavlja jo kot razlog pomanjkanja obratnih sredstev, kar prav gotovo tudi drži, vendar trdim, da imamo marsikje prekomerne zaloge zlasti v zalogah repromateriala, nedokončani proizvodnji, pa tudi v gotovih izdelkih.

Najhušji problem je še vedno v terjatvah do naših kupcev. Res je, da je to splošen jugoslovanski problem in se tudi skuša rešiti z določenimi ukrepi ekonomske politike, vendar smatram, da mi tu še nismo dovolj dosegli, nismo napravili vsega, kar bi lahko, mogli in morali.

Kljub vsem problemom, ki so v Iskri prisotni, moram reči, da rezultati, ki smo jih lani dosegli, niso

majhni, saj je znano, da se konkurenčna podjetja iz naše branže nahajajo v dokajšnji ekonomski krizi.

Vse to kaže, da je bila pred leti sprejeta poslovna politika Iskre pravična.

Iskra

**Iskra ZORIN,
tozd CAOP,
Trg revolucije 3**

61000 Ljubljana
(Brijona Krajnc)
Tel. 213-213 int. 3474

V mesecu juniju bomo organizirali

teden predstavitev interaktivnih računalniških paketov za računalnike VAX.

Vse predstavitve bodo v Iskrini poslovni stavbi, Trg revolucije 3, Ljubljana, v veliki dvorani—prilličje, ob 9. uri.

PROGRAM vseh predstavitev:

- 6. 6. 1988: PMPS — Proizvodni materialni planski sistem
- 7. 6. 1988: VOS — Vzdrževanje osnovnih sredstev
- 8. 6. 1988: KRIS — Knjigovodsko računovodski informacijski sistem
- 9. 6. 1988: PRODAJA
- 9. 6. 1988: EKONOMIKA

PMPS — proizvodno materialni planski sistem.
Vas zanima paket z največ instalacijami v SRS?

Predstavitve je namenjena predvsem vodstvenim delavcem, vodjem in organizatorjem proizvodnje, planerjem, delavcem v AOP in organizatorjem računalniških procesov v OZD.

Prikazali bomo, kako se računalniško lotevamo:

- prevelikih zalog
- pregleda nad potekom proizvodnje
- preračunavanja lastnih cen in planov
- dokumentiranja izdelkov

VOS — vzdrževanje osnovnih sredstev — nujno potreben pripomoček vsem kapitalno-intenzivnim OZD in vsaki službi za vzdrževanje v OZD. Predstavitve je namenjena predvsem vodstvenim delavcem, vodjem proizvodnje, vodjem vzdrževalnih služb, organizatorjem računalniških procesov v OZD...

Obsega: preventivno in intervencijsko vzdrževanje osnovnih sredstev, rezervnih delov; ekonomsko analizo, amortizacijo osnovnih sredstev.

KRIS — knjigovodsko računovodski informacijski sistem.

Predstavitve je namenjena predvsem vodstvenim delavcem, finančnim, knjigovodskim in računovodskim delavcem, organizatorjem računalniških procesov v OZD...

To je interaktivni programski paket, ki omogoča ažurno in enkratno evidentiranje poslovnih dogodkov in sprememb o finančnem stanju, o ustvarjenem dohodku, delitvi in uporabi sredstev, vodenje glavne knjige z ekonomsko analizo in spremljanje analitike finančnega in poslovnega dela, kakor tudi vodenje saldakontov.

PRODAJA — Predstavitve je namenjena: vodstvenim delavcem, komercialnim službam, analitikom, vodjem prodaje...

Paket obsega: evidentiranje in spremljanje pogodb in naročil, fakturiranje, vodenje saldakontov, količinske in vrednostne reklamacije ter prodajno statistiko.

EKONOMIKA — Predstavitve je namenjena: vodstvenim delavcem, plansko analitskim službam,...

Je programski paket, ki omogoča interaktivno spremljanje do 2400 poljubnih podatkov poslovanja OZD s področja proizvodnje, prodaje, celotnega prihodka, investicij,...

VSTOP PROST

Bil sem v Hannovru in obiskal razstavo Partnerland

Kaj pa je to takšnega, če si bil, boste rekli dragi bralci, saj je bilo na sejmu v Hannovru več kot 500 Iskrašev, kar je res in videli boste, da se bo pri poslovanju Iskre to močno poznalo...

Ne bom vam pisal o sejmu, to ste že prebrali v časnikih, lahko pa preberete tudi naše poročilo. Jaz vam bom pisal o naši posebni nalogi, ki sem si jo izbral sam in to z vidika družbene samozaščite. Marx je neke zapisal, da kapitalisti in proletariati ne morejo doseči skupnega jezika po mirni poti; prej boš pričel kačo, da te ne bo pičila kot pa kapitalista, da ti bo dal svoj kapital. Torej mora nekdo borbo izgubiti, če sta si nasproti kapitalist in proletariati. Zato sem sklenil, da bom pogledal, kdaj bodo kapitalisti propadli in bo končno zmagala diktatura proletariata.

Nemci so nas letos na sejmu v Hannovru sprejeli za deželo — partnerja in nam dodelili veliko razstavno halo 20. To mi je bil pravi dokaz, da se nas bojijo in seveda dokaz njihove hvaležnosti. Mi smo Nemcem doslej že večkrat pomagali, saj smo jim pomagali izgubiti vojno in tako imajo še sedaj nižje stroške za oborožitev, odpovedali smo se vojni odškodnini. Na delo k njim smo jim poslali veliko dobrih de-

lavcev in strokovnjakov in del njihovega standarda in dosežkov, ki so jih razstavili na sejmu, je tudi delo naših ljudi, torej smo lahko partnerji.

Nemci nam sedaj v zahvalo za vse to nudijo nakup akustične tehnike in računalnikov ter nas oskrbujejo z materialom. Sedaj so pričeli nagovarjati naše delavce, naj se na starost vrnejo domov in v miru preživijo starost s kapitalom, ki so ga zaslužili pa naj odprejo kakšno gostilnico. Marke, ki jih bodo pri tem zasluži-

li, naj zopet vlagajo v nemške banke, kjer jih lahko dvigneš, kadar želiš (in to brez pištole) ne pa kot pri nas, kjer jih lahko dvigneš samo 300 na dan.

Na sejmu sem videl, da gre Nemcem že precej za nohte. Imajo veliko kvalitetne robe, ki jo ponujajo na vse mogoče načine. Tudi v vojaškem smislu so na tleh. Mlade ljudi vabijo v vojaške poklice kar na sejmu in to na zelo atraktiven način. Točno ti povedo, koliko boš imel plače npr. kot podoficir, celo v prospektu imajo navedene npr. enote tankovske divizije, kjer bo mlad podoficir v službi, navedene so tudi telefonske številke, da se lahko najaviš na obisk.

(Dvomljivcem lahko pokažem prospekt).

V uvodu sem že omenil, da smo bili Jugoslovani letos na sejmu partner (Partnerland) in Nemcem smo se lahko postavili ob bok in predstavili kaj smo v Jugoslaviji dosegli. Po našem mnenju pa smo pokazali, česa nismo dosegli. Ko sem prišel na to na kar prazen prostor, je na tleh sedelo veliko mladih, ki so jedli sendviče in pili coca-colo.

Očitno je bilo samo v naši hali toliko prostora, da jih nihče ni motil. Dva sta celo malicala v našem zelo uspelem Jugu. Vendar o tem avtomobilu ni bilo nobenih podatkov, npr. koliko stane in kje ga lahko kupiš. Unis iz Sarajeva je razstavljal predpotopno kolo. Na pultih so bile cele skladovnice prospektov, ki so vabili turiste k nam.

Ni pa bilo prijaznih hostes (v kopalkah), ki bi te prospekte razdelile obiskovalcem. Vse prisoten tovarišice so bile precej okrogle, verjetno smo želeli pokazati, da imamo v Jugoslaviji dovolj deklet in poceni hrane, kar je bilo za Nemce vedno vabljivo.

No, da ne bom predolg, moram povedati, da sem s sejmom zelo nezadovoljen pa ne zaradi predstavitev Iskre, ki je bila po moji oceni dobra, ampak zaradi naše sramote ki smo jo predstavili kot dežela partner.

Kljub temu sem optimist, če se spomnim, da Nemci nimajo pomanjkljivosti in se bodo zelo težko še izboljševali, mi pa imamo tega na pretek — samo moči in dela bo treba.

Nace Pavlin

Iskra

Iskra ZORIN,
TOZD CAOP,

Trg revolucije 3
61000 Ljubljana
(Brijuna Krajnc)
Tel. 213-213 int. 3474

Od 13. 06. do 15. 06. 1988 bomo organizirali izobraževanje na temo:

Vodenje projektov s pomočjo računalnika

Program:

13. 06. 1988: Uvod v vodenje projektov

14. 06. 1988: Osnove dela s SUPER PROJECT PLUS in SUPER PROJECT EXPERT — paketoma za vodenje projektov na osebnih računalnikih

15. 06. 1988: Osnove dela s CA-TELLAPLAN in CA-TELLAGRAF — paketoma za vodenje projektov na velikih računalnikih (IBM, VAX).

Predavalo bo več strokovnjakov ob podpori računalnika in projiciranja z Iskrinim grafoskopom LCD CP 1 (proizvaja Iskra Vega). Vsak udeleženec bo dobil strokovno gradivo.

Izobraževanje je namenjeno predvsem vodstvenim in vodilnim delavcem, vodjem projektov, vodjem proizvodnje, planerjem,...

Organizirali ga bomo neposredno pred začetkom I. mednarodnega seminarja strokovnjakov s področja vodenja projektov, ki bo 16. in 17. 06. 1988 v Kulturnem domu Ivana Cankarja in kjer bodo med drugim tudi razstavljeni produkti, ki so predmet tega izobraževanja. Predavanja bodo v poslovnih stavbi Iskre, velika dvorana-pritličje. Trg revolucije 3, Ljubljana in sicer vsak dan od 8.15 do 13.

Cena izobraževanja za posamezen dan je 33.000 din; za dva dni je 10% popusta, za tri dni je 15% popusta!

VLJUDNO VABLJENI!

Bojan Rakovec zdaj tudi na kaseti

Našemu sodelavcu in glasbeniku Bojanu Rakovcu se je trud poplačal. Te dni ga je kronal s prvo kaseto. Naslov ima po skladbi iz lanskoletne Pop delavnice — »Katarina«.

»Zadnje mesece lanskega leta sem preživel povečini v studiu Boruta Činča,« pripoveduje. »Besedila in glasbo sem napisal sam, aranžmaje sta naredila Zoran Urbanč in Borut Činč; Zoran mi je pomagal tudi z električno kitaro, Borut pa je vse potrebno odigral na sintetizator. Prepričani smo, da smo delo dobro opravili.«

Poleg uspešnice »Katarina« so na kseti še »Skrivnostni cvet« (iz

letošnje Pop delavnice), »Pijva oba« in »Justina« (predstavljeni sta bili v oddaji Zdravo). »Moda« (iz enega lanskih Periskopov) in »Mavrica« (iz letošnjega Periskopa). Manj znane skladbe so:

»Slep si«, »Samo še nocoj« in »Stara mama«. Avtor fotografije na ovitku je Egon Kaše, urednik kasete pa Božo Žabjek.

K. M.

V TOZD Avtomatske in varilne naprave delovne organizacije ISKRA — Avtomatika so se ob odhodu v pokoj poslovili od dolgoletne sodelavke Marije Sovič. Aprila je minilo nekaj manj kot 37 let, kar je prišla v Iskro — Avtomatiko; najprej v TOZD TELA, s 13. 7. 1951 pa v bivši TOZD SVN, kjer je ostala do upokojitve. V vseh teh letih je opravljala dela monterke, skladiščne manipulantke, razdelilke in dispečerke. Sodelavci so jo poznali kot marljivo in redoljubno delavko. S prijazno besedo in konkretnim odnosom do sodelavcev pa si je v vseh teh letih pridobila tudi mnogo prijateljev, ki je ne bodo pozabili tudi v dneh zasluženega pokoja.

Š. D.

V obdelovalnici Tovarne stikal, na stroškovnem mestu 334 smo se 25. marca poslovili še od ene zelo marljive delavke.

V zasluženem pokoj je odšla **Jožica Eržen**, ki je neprekinjeno delala polnih 31 let na raznih delovnih mestih v tovarni IBI in v Iskri. Doma je bila v Poljanski dolini, od koder je odšla s trebuhom za kruhom v Kranj, ko je imela 21 let. Najprej se je zaposlila v tovarni IBI, leta 1970 je prišla v Iskro, v takratno navijalnico. Delala je tudi v montaži telefonskih aparatov, na elektroforezi in nazadnje pri lakiranju magnetov v Tovarni stikal.

Prepričani smo, da ji tudi v pokoju ne bo dolgčas. Poleg treh otrok ima že štiri vnuke. Če jih bo varovala, bo opravljala zelo veliko in odgovorno delo za dom in družbo. Gospodinjstva, ki ostaja vedno »nedokončana proizvodnja«, niti ne bomo omenjali.

Sodelavci so ji v spomin izročili darila, ob stisku rok pa zaželeli še mnogo zdravih let v zasluženem pokoju.

Janez Bartol

Foto: Darko Čadež

Zahvale

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz skupne delavnice in TOZD Tovarna sestavnih delov za spominsko darilo in dobre želje. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Jože Likar

izrečene dobre želje, obisk na domu in še posebej za drago spominsko darilo, ki me bo vedno spominjalo na vas. Vsem želim uspehov, sreče in zadovoljstva tako na delovnem mestu, kot tudi v zasebnem življenju.

Marija Tomažič

Ob odhodu v pokoj se najiskrenije zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Tovarna sestavnih delov za darilo in lepe

V torek, 17. maja so se v TOZD Tovarni orodij delovne organizacije Avtomatika, ob odhodu v pokoj poslovili od dolgoletnega sodelavca Vladimirja Dekleve. Dvajset let, 1968. leta je prišel v temeljno organizacijo, je bilo njegovo delo povezano z uveljavljanjem orodjarskih izdelkov na domačem in tujih trgih. Kot vodja rezkalnice in izreden strokovnjak, je v prvi vrsti skrbel za kvaliteto opravljenega dela. Sodelavci pa so ga sprejeli tudi kot vzgled osebnosti, tovarištva in dobrih medsebojnih odnosov.

Še eno področje je, pri katerem je Dekleva skozi vsa leta dostojanstveno zastopal Orodjarno. Verjetno ni bilo kolesarskega tekmovanja ali popotovanja v Avtomatiki, na katerem ne bi, z mlajšimi kolegi ob rami vztrajno poganjal svojega jeklenega konjička. Vsako slovo je težko. Če pa je človek še poln načrtov in trdnega zdravja je manj boleče. Zato je bil tudi pozdrav namenjen ponovnemu snidenju in željam, da bi mu dnevi v zasluženem pokoju čim bolj minevali.

Š. D.

»Iskra bila je tvoj nekdanji dom, a zdaj odhajaš v zaslužen pokoj!« To je le ena kitica iz pesmice, ki so jo spesnile delavke iz linije elektro-nike tovarne generatorjev novogoriške Iskre Avtoelektrike in prebrale priljubljeni sodelavki Angeli Jambrečina, ki je pred kratkim odšla v zaslužen pokoj. Celih dvajset let je delila z njimi dobro in slabo, s svojo prirojeno vedrino je vnašala optimizem v najtežjih trenutkih in se sproščeno veselila uspehov, ki so jih skupaj dosegli. Zato je bila priljubljena in spoštovana, njen odhod pa pomeni vrzel, ki jo bo težko zapolniti. Prisrčno slovo, ki so ji ga pripravili na njen zadnji delovni dan (na slovesnosti je bilo preko trideset njenih sodelavk in sodelavcev), so izkoristili tudi za ponovno zahvalo za njeno dolgoletno delo, za podelitev spominskih daril in za lepe želje, da bi v zasluženem pokoju kar najbolj uživala. Tem lepim željam se pridružuje tudi pisec teh vrstic.

M. R.

želje ter jim želim mnogo uspeha pri delu in osebne sreče. Vsem in vsakemu posebej lepa hvala!

Tone Šterbenk

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD Števeci za prelepo darilo, obenem pa želim veliko delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

Micka Benedik

Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz DE MKS, ter vsem ostalim za darila in lepe želje. Vsem želim obilo delovnih uspehov in osebne sreče.

Kalan Jožica

Iskreno se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz kontrole števec in podsestave rotorja, za prejet darilo ob odhodu na novo delovno mesto.

Darinka Cankar

Dragi sodelavci in sodelavke iz TSD v Kibernetiki, dovolite, da vam ob odhodu v pokoj izrečem prisrčno zahvalo za pozornost,

Dvajset let Vesele šole Pionirskega lista

V Cankarjevem domu in v Poslovnem centru Iskre v Ljubljani je bilo zadnje nedeljo v maju nadvse živahno. Iz vseh 65 slovenskih občin je namreč 446 otrok tekmovalo v zaključnem, republiškem tekmovanju v znanju iz Vesele šole. Prišli so od vsepovsod, s svojimi mentorji in starši, najboljši iz armade 95.340 otrok, ki so letos tekmovali v tej vse bolj priljubljeni zvrsti, ki na vesel, neprisiljen način uri mlade možgane. Letos je bilo še posebej slavnostno, saj Vesele šole Pionirskega lista praznuje dvajsetletnico. V vseh teh letih je v njej tekmovalo kar 1.300.000 otrok,

prizadevni sodelavci pa so pripravili v tem času 5.400 sestavkov in 15.000 različnih vprašanj. Vesela šola se je v zadnjem času razširila tudi v šole s prilagojenim programom in v šole za otroke naših delavcev na začasnem delu v tujini.

SOZD Iskra je glavni pokrovitelj tega izredno množičnega tekmovanja že deveto leto, saj se zaveda, kaj pomeni sistematično in načrtno vlaganje v znanje, še posebej kadar gre za mlade ljudi. Na osrednji prireditvi v Cankarjevem domu je slavnostni govornik Borut Ingolič, direktor za-

ložbe Mladinska knjiga, med drugim še posebej poudaril pokroviteljstvo Iskre in se ji zahvalil za dolgoletno podporo. Prisrčen in razgiban zabavni program, kjer so sodelovali mladi plesalci, pevci, ansambel Martin Krpan in drugi, je prijetno popestril finalno tekmovanje.

Ob tej priložnosti je Pionirski list ob svoji 40. obletnici in ob 20. obletnici Vesele šole pripravil v avli Poslovnega centra Iskre priložnostno razstavo, ki je prikazala dejavnost tega časopisa za mlade od prvih začetkov pa vse do danes.

Športne igre Elementov

Pred bližnjimi letošnjimi igrami celotne Iskre potekajo zdaj tudi športna tekmovanja po posameznih delovnih organizacijah. Prav minulo soboto so bile takšne igre Elementov, športniki ali bolje rečeno rekreativci iz te delovne organizacije pa so se pomerili v enajstih športnih zvrsteh — moški v osmih in ženske v treh — v Trbovljah in Hrastniku. Tale naš posnetek je z Rudarjevega stadiona v Trbovljah, kjer so se udeleženci tekmovanja tudi zbrali. Seveda bomo o letnih športnih igrah Elementov več pisali v prihodnji »Iskri«. (Tekst in foto Dr).

Greste z nami na Taro in na Durmitor?

V Iskrinem planinskem društvu smo si v letošnjem programu izletov zastavili vabljivo splavarjenje po Tari ter ga povezali še s planinskim izletom na Durmitor. Na pot bomo šli s posebnim avtobusom, last škofjeloškega Alpetoura, in sicer 22. julija. Med potjo se bomo ustavili v Sarajevu, kjer bomo tudi prespali, naslednji dan pa bo naš cilj Žabljak v Narodnem parku Durmitor. 24. in 25. julija se bomo povzpeli na dva ali več vrhov v Durmitorskem pogorju, 26. julij pa bomo štar-tali na tridnevno splavarjenje po Tari. Ker je

bilo med tistimi, ki ste se zanimali za ta izlet, tudi precej takšnih, ki bi radi po Tari potovali z gumenjakom, smo tudi ta plovila vključili v izlet, in to v Alpetourovem aranžmaju.

V kanjonu Tare bomo prespali dvakrat, prvič v Radovan luki, to je pri Koči splavarjev in kajakašev, drugič pa v Brštenovici. Popotovanje po Tari bomo zaključili v Foči in se še isto popoldne odpravili proti domu. Na poti se bomo ustavili le še v Andričevem Travniku.

Verjetno je za prvo informacijo o izletu po

prevoz veljal. Pri 50 udeležencih je to približno 5 starih milijonov.

Najemnina splava skupaj z dvema splavarjema je, če je niso spet podražili, 105 starih milijonov, splav pa sprejme 10 potnikov. Torej dobrih 10 starih milijonov bo stalo. Nekoliko cenejši je prevoz z bolj športnim gumenjakom, kjer je cena na osebo 7 starih milijonov dinarjev. Stroškom za prevoz z avtobusom in za vožnjo po Tari je treba dodati še stroške za prehrano in delno za kampiranje.

Prijavite se čimprej pri Drobežu po telefonu 061 223-977. Postregel vam bom še z drugimi podatki, tudi glede plačila vsekakor pa se bomo udeleženci še pred izletom sešli nekje v Ljubljani in se dogovorili o podrobnostih.

Odprto ostaja le eno vprašanje, in sicer kako bi ustregli tudi tistim, ki želijo po Tari veslati s kajaki oz. zaprtimi kanuji. V avtobus ali pa nanj teh stvari pač ni mogoče spraviti in je torej vprašljiv prevoz za te čolne. Če ima kdo kakšno pametno idejo, naj me prosim pokliče, da bi lahko o njej obvestil tudi druge.

LD

Tole je kamp v Radovan Luki pri koči kajakašev in splavarjev.

Tale zemljevidek objavljamo zato, da si boste lažje predstavljali, kje bomo pluli po Tari.

Tari in na Durmitor toliko podatkov kar dovolj, dolžni smo le še okvirno vsoto, torej to, kolikor bo moral za ta izlet odšteti vsak posameznik. Alpetour nam je še pred nedavno podražitev bencina poslal ponudbo za prevoz, ki je približno poltretji milijon dinarjev, od verjetne podražitve in pa števila udeležencev pa je zdaj odvisno, koliko bo posameznika ta

Če dobro pogledate, boste opazili, da so tudi najhujše brzice povsem varne.

Počitnice na Jadrnici

Kakor že vrsto let doslej, bo Jadrni klub Ljubljana tudi letos organiziral navigacijsko-potovalne tečaje na jadrnicah ELAN-EXPRESS.

Potovanja bodo enotedenska z začetkom jadrnanja v nedeljo popoldne in vračanjem ob sobotah.

Potovanje se bo vedno začelo v Piranu in po vmesnih pristankih v Poreču ali Rovinju ter okolici Pule bodo jadrnice dosegle cilj na drugi strani Kvarnerskega zaliva (bodisi na Lošinj ali Susku), nato pa se vračale proti Piranu.

Jadrnice so dolge skoraj 8 metrov in je na njih dovolj prostora tudi za sončenje. Tisti, ki si bodo želeli izpolniti znanje o jadrnanju, ali se naučiti jadrnanja, bodo več jadrnali, drugi, ki bodo potovanje izkoristili le za prijeten dopust, pa bodo uživali v prijetni vožnji, ob kopanju, opazovanju obale in dogajanju na morju. Kuhali si boste sami na jadrnicah, zvečer pa se lahko zabavali tudi v prijetnih lokalih, kjer bo postanek. Inštruktorji, ki vas bodo vozili so izkušeni, zato jim lahko zaupate, da bodo skrbeli za prijetno vožnjo, ob neugodnem vremenu pa poiskali varno zatočišče.

Za potovanje se lahko prijavite vsak **četrtrek ob 20. uri na klubskih sestankih v Ljubljani na Filozofski fakulteti** (prilijže levo), ali pa po telefonu našemu tajniku, prav tako v Ljubljani na številko 572-891 Kotnik (dopoldne).

Prijetne počitnice na jadrnicah vam želijo jadranci Jadrnega kluba Ljubljana.

Mala oglasa

Jadrnico — čoln, dolžine 4 m, kopija Roberts, prodam za 62 SM. Informacije tel. 572-331 int. 316 ali 268-294.

Od začetka junija do konca septembra oddam jadrnico s skipperjem — za 4 osebe. Tel.: 061/267-478 zvečer.

Planinska sekcija kranjskih DO Iskra

Soriška planina-Ratitovec

AVTOR RUDI MURN	SLAVNO- STNA PRIRE- DITEV	GRELNİK CENTR. KURJAVE	OTOČNA CEV	MESTO V SREDNJI ITALIJI	RASTLIN. BODICA	ANGL. PLOŠČIN- SKA MERA	ZLATO JABOLKO
PROSTA- ŠKI CLOVEK							
GUMICA ZA RADIRA- NJE							
NIANSA							
GRIC V JERUZA- LEMU					DIVJA MAČKA JOŽE OLAJ		
SLUŽABNIK V LIVREJI						DARILO	OPATOV NAMESTNIK NADAV
ANTON TROST			LESKOVAC	BELA SUŽNJA V HAREMU TANTAL			
ENOTA ZA EL. NAPETOST					ATENSKI DRŽAVNIK VOJSKO- VODJA		
PROSTOR POVRŠINA					DENARNI OBROK		SELEN

ČRTA POTEZA
OTOK V JADRANU
OKSID
IGRALEC
SERBED-
ZUJA

Odhod posebnega avto-busa bo v soboto, 11. 6. ob 6.30 izpred hotela Creina.

Peljali se bomo do Soriške planine, od koder se bomo najprej povzpeli na Lajnar (1549 m) in nato vrnili nazaj na Soriško planino. Od tu bomo nadaljevali pot na Ratitovec (1611 m) in se po krajšem počitku v koči spustili mimo Prtovča v Železnike. Hoje bo skupaj za približno 6 h. V Železnikih je možno kopanje v tamkajšnjem zaprtem bazenu (vzemite kopalke in plavalne kape).

Povratak bo z rednim avtobusom, katerega plača vsak udeleženec sam.

Pot je del Loške planinske poti. Cena izleta je 3000 din. Vodnika F. Ješe in J. Jošt priporočata ustrezno planinsko opremo.

Vabljeni na izlet

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.